

LODOLIS

AMATÉRSKÁ SCÉNA

ROČNÍK 7
ŘÍJEN
4 KČS

10 as 70

Divadelní spolek „Hálek“ v Nymburce.

V pondělí dne 21. května 1877.

Ve prospěch místních chudých:

Tajný POKOJ.

Veselohra ve 3 jednáních od R. Kocbise. Průběh Edita Polak.

OSOBY:

Břetislav Černý, stavitel.
Julie, jeho choť.
Jaroslav Čermák, lékař.

Karolina, jeho manželka.
Josef, Břetislavův sluha.
Děj v Praze.

Na to:

DOKTOR ROBIN.

Veselohra v jednom jednání. Díle Premara-a od J. Poštáčekého.

OSOBY:

Garrick, slavný herec anglický.
Jackson, tovarník.
Mary, jeho dcera.
Sir Arthur, advokát jejího otce.
Maria, hospodyně u Jacksonů.
Sloužil.
Děj se koná v Londýně.

Thomas, herec.
John, herec.
Thomas, herec.
John, herec.
Thomas, herec.
John, herec.

Začátek určitě v 7. hodin.

Ceny míst jak obvykle.

Listky na první místa prodávají se od 10 do 12 hodin ráno v divadle.

ARCHÍVU NYMBURSKÉHO SOUBORU HÁLEK

UKÁZKY Z NEJSTARŠÍCH PLAKÁTŮ

DIVADELNÍ SPOLEK „HÁLEK“ SPOLEČNĚ SE
ZPĚVÁCKÝM SPOLEKEM „HLAHOI“ V NYMBURCE.

porádají v neděli 13. května 1888
VE PROSPĚCH NÁRODNÍHO DIVADLA V BRNĚ
v městském divadle

AKADEMII.

POŘAD:

„ČECHŮV HESLO“ mužský sbor od F. Karlíka Hlahol.

DVĚ VDOVY.

Veselohra o jednom jednání od F. Mallefille-a. Přeložil E. Z.

Osoby:

Karolina	st. Bursova
Laura	st. Simachova
Edmond de Brenne	p. Pospíšil
Léonard, hajný	p. Lustig

„OBŽINKY“ smíšený sbor od K. Bendla Hlahol.

MALOMĚSTSKÉ TRADICE.

Veselohra o jednom jednání. Napsal Václav Stehl.

Osoby:

Tomáš Perina, mládežnický rádce	p. Váňa
Růžena, jeho dcera	st. Machalova
Leon, redaktor „Časopisu, Jihlava“	p. Šachmann
Václav Stroupežnický, poručík občanské strážy	p. Pospíšil
Ing. Štáhl, ministr literárního klubu	p. Bonat
Eleonora, Právník	st. Spolupřítel
st. Váňa	p. Lustig

Bejma koncertem můžete se nosit dle

Ceny míst bez obmezení dobročinnosti - obvykle.

Začátek o půl osmé. Konec před desátou.

Motto:

„Vím a chápu, že televize vytlačila onu touhu dělat divadlo sám ze sebe a pro sebe a pro svoje diváky, ale to je ta lítost z celého našeho života, že jsme i ochotnické divadlo lehce vyměnili za pouhé dívání se, za pouhé pasivní statování u obrazovky, kde všechno už za nás dělají jiní. Proto jsem rád, že alespoň Hálek zase bude hrát divadlo a žít divadlu...“

Bohumil Hrabal

1860 - 1970

HÁLEK - NYMBURK

DOKUMENT NADŠENÍ A DOBROVOLNÉ PRÁCE

Redakce Amatérské scény pozastavuje na jedno číslo všechny své rubriky a zpravodajství o aktualitách a dává dnes své stránky k dispozici velkému výročí nymburského souboru „Hálek“, protože je dokumentem málo známé historie českého ochotnického divadla vůbec. V příštím čísle najdou naši čtenáři pravidelný obsah, včetně hodnocení 40. Jiráskova Hronova.

Lope de Vega: Fuente Ovejuna

TRADICE A PODHOUBÍ

Dnes již není mezi námi pamětníků té doby. Nutno proto sáhnout po historických dokumentech a až zdaleka nechceme vyučovat dějepisu, musíme připomenout několik faktů:

Rok:	1860
Místo:	Nymburk
Úřední jazyk:	německý
Vláda:	absolutistická
Buditelské hnutí:	neustále potlačované
Počet obyvatel:	3000

Městečko jako mnohá jiná v těchto časech. Ale jedna zvláštnost budiž připomenuta. Od nepaměti se šťává Nymburk Mekkou pojízdných kejklířů, akrobatů, tanečníků, panoramat, hudebníků, zpěváků a — hereckých společností. V roce, o kterém je v předznamenání zmínka, se pochopitelně ucelené společnosti objevují ve městě jen zřídka a hrají jen německy, ale základní kámen je přece jen položen. Herci mluví s obyvateli česky a slibují, že v příštím roce budou hrát v rodném jazyku. Za několik let se pak kdysi německá společnost objeví znovu, plní svůj

slib a zůstává ve městě několik týdnů. Mezi herci je pozdější slavný protagonista Krumlovský.

V roce 1837 přijíždí do Nymburka společnost J. K. Tyla. Hrají v ní J. Kaška a slečna Rajscká. Káru s dřevěnými pimprlaty dotlačil do našeho města také Matěj Kopecký. Jako Josef Kajetán Tyl, také on zve na svoje produkce česky. Později zaznamenává Josef Kajetán Tyl ve svých vzpomínkách: „NYMBURK — TO ZNAMENALO PRO HERCE DO-STATEK CHLEBA. BYLOŤ TU OBECENSTVO DIVADLO MILUJÍCÍ A NA PŘEDSTAVENÍCH SDOSTATEK NÁVŠTĚVNÍKŮ.“

Potom přichází slavný revoluční rok 1848. Historik píše o této události: „ROK 1848 PŘISPĚCHAL SE VŠEMI SVÝMI IDEAMI A NADĚJEMI, ALE TAKÉ S VELIKÝMI ZMATKY. TENTO BOUŘLIVÝ ROK ROZVÍŘIL VEŠKERÝ ŽIVOT NETUŠENOU MĚROU. LIDSTVO BYLO PROBUZENO JAKO KOUZLEM. KDO DOSUD DŘÍMAL, BYL VYBURCOVÁN K ŽIVOTU, KDO JIŽ ŽIL, BYL OPOJEN NEVÝSLOVNÝMI POCITY. BUDITELÉ MOCNĚ PROBOUZELI V LIDU VLASTENECKÉ VĚDOMÍ, KTERÉ ROSTLO V NADŠENÍ.

BYLY ZAKLÁDÁNY SPOLKY S VLASTENECKOU TENDENCÍ A PRVNÍ, ČEHO SE LID CHOPIL, JAKO PROSTŘEDKU NEJVYDATNĚJŠÍHO, BYLO DIVADLO. ZATÍM CO DO ROKU 1840 SE HRÁLO PŘEVÁŽNĚ NĚMECKY, PO ROCE 1840 SE HRAJE VE MĚSTĚ PŘEVÁŽNĚ ČESKY. ZÁSLUHU O TO MAJÍ NEJRŮZNĚJŠÍ AMATÉRSKÉ SKUPINY, KTERÉ SE TU A TAM SDRUŽILY K ČINNOSTI. VE MĚSTĚ VŠAK NEBYLO VHODNÝCH MÍSTNOSTÍ PRO PROVOZOVÁNÍ TRVALÉ DIVADELNÍ ČINNOSTI. MÍSTA

PŘEDSTAVENÍ SE MĚNÍ. HRAJE SE VE STARÉ RADNICI V BOLESLAVSKÉ ULICI, V HOSTINCÍCH U ČERNÉHO ORLA, U KLECANSKÝCH, U BÍLÉHO BERÁNKA. O DIVADELNÍ ČINNOST V NYMBURCE SE VELMI ZAJÍMÁ V. K. KLICPERA, KTERÝ ČASTO NAVŠTĚVUJE SVÉHO PŘÍTELE ZE STUDENTSKÝCH LET MUDr. V. DLABAČE...“

Drobná buditelská divadelní činnost je však soustavně potlačována absolutistickým ministrem vnitra Alexandrem Bachem.

LUDVÍK RUBINGER klempíř s duší básníka

Kdo to byl Ludvík Rubinger? Po otci klempířský mistr velmi zručný a nemírně ščetlý. Narodil se roku 1822. Při rozsáhlém požáru ve městě v r. 1838 prokázal velkou statečnost. Zachránil značnou část městského archivu od plamenů. Po osmi letech, v r. 1846, byl za ten čin jmenován měšťanem s prominutím poplatků.

Rubinger měl duši bohéma. Přestože ovládal své řemeslo dokonale, odcházel od klempířské zástěry stále častěji do prachu omšelých kulís nebo do vlastenecké společnosti. Byl pro své smýšlení velmi oblíbený. Byl ovšem i pronásledován.

Na počátku prázdnin roku 1860 se seskupilo několik nadšenců-studentů okolo Rubingera, aby pod jeho vedením založili nový ochotnický spolek s pevnějšími zásadami. Byl nejschopnější osobou, kterou mohli získat. Psal verše, skládal kuplety. Byl dobrým zpěvákem, tanečníkem i výborným hercem. A co nejdůležitějšího: režisérem a organizátorem.

Pro nové divadlo vyhlédl chodbu v budově staré obecné školy v prvním patře bývalého kláštera. Když skupina dostala povolení městského a farního úřadu, počala ihned snášet staré, potrhání kulisy miniaturních rozměrů a za pomoci dalšího nadšence, divadel-

ního mistra A. Lísala, se pustila do oprav. Po dohodě rozhodnuto, že první hrou souboru bude **Klicperův Divo-
tvorný klobouk**. Když však studenti rozepsali úlohy, proměnili chodbu školy na divadelní sál, rozmístili lojové lucerny k osvětlení a vůbec se technicky připravili k provozování kumštu, narazili na nenadálou překážku. Žádná z nymburských dam a panen nenašla odvalu, aby vystoupila v jediné ženské roli Bětušky. V. K. Klicpera sice narážival při obsazování svých her na podobné potíže a začal proto psát veselohry pouze pro statečnější část lidského pokolení — pro muže, ale v Divo-
tvorném klobouku potřeboval zjemňující prvek, půvabnou Bětušku, dceru hostinského Barnabáše. A Rubinger právě tuto něžnou bytost ne a ne sehnat. Zdálo se, že překážka je neodstranitelná a začalo se uvažovat o provedení Rohovína Čtverrohého. Bylo rozhodnuto, že se provede ještě poslední pokusná obchůzka. Po ní byla překážka odstra-

něna. Roli Bětušky převzala Kateřina Suchanová.

Pak začaly zkoušky, které obyvatelé města s netrpělivostí nedočkavců komentovali při každé příležitosti. Zájem o představení byl ohromný. Hercům zatím nastala jiná starost. Jak se dostat přes „hlediště“ (rozuměj chodbu) do šatny (rozuměj opět chodbu), když mezi oběma prostory bylo jeviště (také stále táž chodba). Rubinger však neznal překážek. Vypůjčil žebřík a tak se do „šatny“ chodilo ze dvora do prvního poschodí po tomto improvizovaném schodišti.

Představení se blížilo, termín určen, hodiny neúprosně odměřovaly čas, jehož konečná vteřina znamenala založení našeho spolku. Zbývalo zvládnout poslední překážku. Studenti neměli prostředků k tištěným oznámením. Plakáty musely být proto napsány ručně. Patří k zajímavostem ochotnické činnosti, že tento první plakát, nesoucí datum 3. září 1860, je v naší archivní sbírce, právě tak jako všechna ostatní návěští z uplynulé éry 110 let. Uvádíme zde jeho text, podotknuto, že zmíněný čistý výnos byl 67 zl. 40 kr. a dodáno, že takto se stal klempíř s duší básníka zakladatelem nepřetržité ochotnické tradice v našem městě.

Lída Kaňková, Ruda Škrdla a Vašek Vorlíček v *Idiotce*

GALERIE NAŠICH PŘÁTEL

V nymburském divadelním archivu jsou uchovávány také dopisy od významných kulturních osobností. Jsou podepsány např. Jaroslavem Seifertem, MUDr. Josefem Štolbou, F. A. Šubrtem, máme diplom s vlastnoručním podpisem Pavla Šafaříka i dopis herce Aloise Sedláčka. (Ten psala jeho dcera Andula Sedláčková a glosovala takto: „Já za tatínka toto psala a protož dovolte, abych i já Hálku z upřímného srdce k jeho padesátce přála...“)

Najdete tu dopisy od Otakara Theera i Vendelína Budila, báseň od F. X. Svobody i rukopis F. J. Čečetky. Nad jiné je nám drahý dopis Jindřicha Mošny, v němž svým známým z Hálku poslal básničku

KRITIKA A KAMNA

Horkým kamnům nenastavuj záda,
spíše plentu.

Kritice se neukazuj, jsi-li
bez talentu.

Spravit dá se ještě spálení od
horkých kamen,

jak se jednou spálíš od kritiky,
už je amen.

Jindřich Mošna, rytíř řádu Františka Josefa, člen činohry Národního divadla v Praze, 14. 9. 1910.

Styk s význačnými osobnostmi kulturního života patří vůbec k tradicím nymburského Hálku. V hledišti našeho divadla za těch 110 let seděla řada takových osobností (za všechny jmenujeme Františka Palackého, který navštívil představení Magelony 21. 5. 1862), mnoho autorů se přijelo podívat na provedení svých her u nás (opět jen příklady – Ladislav Stroupežnický na Našich furiantech 7. 12. 1890, Gabriela Preissová na Gazdině robě 1. 11. 1895, na Její pastorkyni 1913), mnozí slavní herci u nás hostovali (Mošna, Seifert, Vávra, Laudová – z těch nejstarších).

Když jsme v r. 1967 připravovali znovuotevření našeho divadelního stánku, požádali jsme řadu význačných osobností divadelního světa – rodilé Nymburáky i ty, kteří u nás za posledních třicet let hostovali, o vzpomínku a fotografii do našeho almanachu. Mnozí vyhověli a vznikl materiál, který by neměl zapadnout v souborovém archivu, neboť dokumentuje víc než přátelství známých herců k jednomu ochotnickému souboru, dokumentuje vřelý vztah mistrů divadla k ochotnické práci vůbec. Proto materiál zveřejňujeme.

Vážení přátelé,

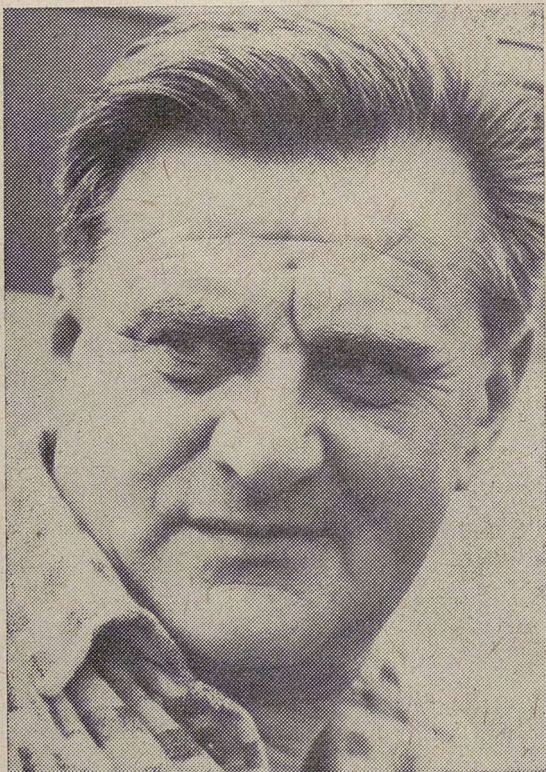
ani nevíte, jak vzpomínám na Nymburk, „zlatou štaci“ našeho hereckého putování! Co jsme se k Vám vždycky natěšili! V časném jaru, když jsme k Vám přijížděli s řediteli Burdou a Jičínským, u Vás na ostrově rozkvétaly kaštiny a louky u Labe byly plné pampelišek, ale Nymburští po celý měsíc a někdy i déle dovedli dnes a denně naplnit své divadlo!

Vzpomínám všech našich starých přátel z Hálka, těch, co jsou už „na pravdě boží“, i Vás ostatních, s nimiž jsem se seznámil a spřátelil později při svých pohostinských hrách u Vás a přeji Vám u příležitosti znovuotevření divadla po našem „zlomte vaz“ a aby Vás radost z divadla nikdy neopouštěla, abyste měli stále plně hlediště milého a vnímavého obecnstva, jako jsme mívali my!

Zdraví Vás

Váš

JOSEF BEYVL

Draží přátelé nymburští,

mám-li ve svém životě vzpomínky na něco krásného, patří v první řadě mezi ně Nymburk. Divadlo, úžasné obecenstvo a hlavně ti, kteří to divadlo nezištně dělají, ano Vy všichni, moji drazí kolegové z Nymburka.

Tolik krásných chvilék dovede dát jenom ochotnické divadlo. Kdo nemá a kdo nepoznal tyto začátky,

přichází ve svém životě o mnoho překrásných zážitků, na které s Vámi při této příležitosti vzpomínám.

Přeji Vám do další krásné činnosti mnoho úspěchů a upřímně všem tisknu ruku.

Ať žije ochotnictvo, ať žije Nymburk a slavný spolek „Hálek“.

Váš

MÍLA FADRONS

OPIS PRVNÍHO PLAKÁTU

Ochotnické divadlo v Nymburce.

V pondělí dne 3. září 1860.

DIVOTVORNÝ KLOBOUK.

Fraška ve třech dějstvích od V. K. Klicpery.

Strnad studenti
Křepelka
Koliáš, Strnadův újec
Barnabáš, hostinský
Bětuška, jeho dcera
Karel, myslivecký mládenec
Pohořalský, písničkář
Zvonek
Dertlík sklepníci
Nádeník
Kluk

J. Horna
G. Brzorád
L. Rubinger
L. Molnár
K. Suchanová
J. Antoš
F. Červinka
B. Plaček

R. Řezáč
F. Donát

Šumaři

Divadlo jest ve školních místnostech.

Číslovaná sedadla 40 kr.

Druhé místo 20 kr.

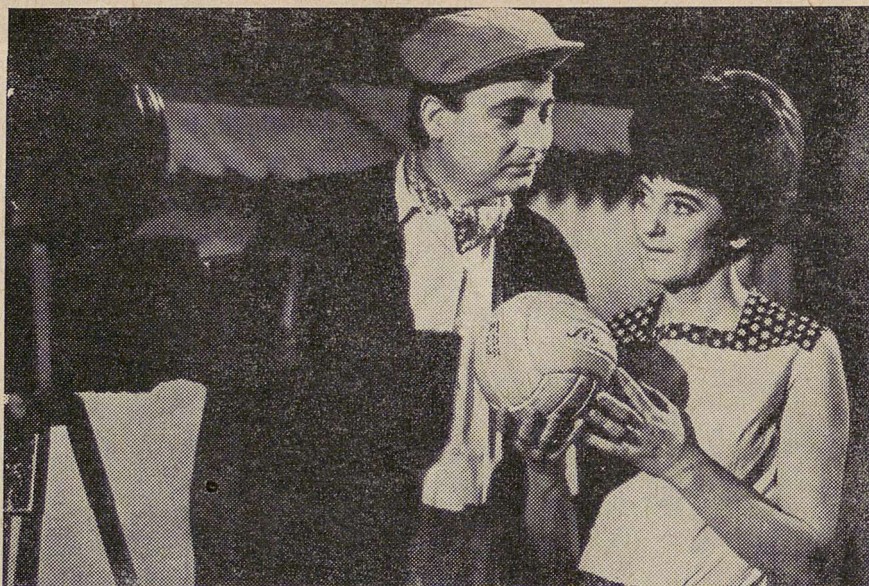
Třetí místo 10 kr.

Čistý výnos ku školní knihovně.

V 7 1/2 hodin.

Správce nymburského jeviště
Honza Krupička

Lída Kaňková a Ruda Škrdl v Lásce její výstosti

KDE SE HRÁLO

1840

Hrálo se ve staré radnici na Boleslavské ulici, v domě zvaném U Bermanů a v hostinci U Černého orla. Téhož roku se ještě hrálo v hostinci U Klečanských, později zvaném Na Knížecí.

1856

V hostinci U Bílého beránka.

1860

V klášterní chodbě, sousedící s tehdejší hlavní školou, pozdější měšťanskou školou, vedle nynějšího divadla. Od 3. září se datuje nepřetržitá činnost spolku, dochovaná přesnými doklady. Ještě téhož roku přešel soubor zpět do hostince U Černého orla. [V této budově byla r. 1310 ubytována královna Eliška Přemyslovna.]

1861

Zásluhou Ludvíka Rubingera byl povolen pronájem prvního poschodí starého kláštera, který v té době sloužil jako skladiště, šatlava a márnice pro sebevrahy a utopence. V prvním poschodí byla provedena rozsáhlá adaptace starého sálu. Čelně bylo umístěno vyvýšené jeviště. Proscénium tvořila plátěná stěna, jejíž malba napodobovala mramorové obložení. V pozadí hlediště byl balkón, který nebyl dokončen do proponovaného otevření, nýbrž o představení později.

Hlediště bylo osvětleno kovaným lustrem, na kterém visely petrolejové lampy. V hledišti bylo neměnné pološero, ať se hrálo či byla přestávka. Divadlo se nevytápělo a bylo pouze pro jarní a letní provoz. Jako dekorací se užívalo malovaných prospektů, které se rolovaly na válce nad jevištěm. Jeviště bylo osvětlováno petrolejovými lampami.

Strop hlediště byl prkenný, podbitý na krově klášterní kopule. Když vyhládky ze střechy šindel, bylo z hlediště vidět oblohu.

Jeviště mělo hedvábnou oponu, lemovanou sametovou draperií. V hledišti bylo 160 sedadel v přízemí a 36 na galerii. Středem vedla ulička. Adaptace si vyžádala nákladu 2500 zlatých, které zapůjčil obchodník Václav Brzák. Peníze však zpět nevymáhal a také nedostal.

Dekorace a proscénium maloval dekorční mistr Macourek z Prahy. V divadle byl zahájen provoz 1. září 1861. Sdružení ochotníků mělo při zahájení 132 aktivních členů.

Tím byly položeny základy k nynější divadelní budově.

1870

Až do tohoto roku se hrálo v této budově bez stavebních změn. Na zasedání obecního zastupitelstva bylo rozhodnuto zakoupit za 9000 zlatých celou budovu kláštera a adaptovat ji jednak na úřadovnu, jednak na modernější divadelní sál. Dále rozhodnuto, že v budoubě bude poskytnut dočasný útulek právě vzniklému Sokolu. Adaptace se uskutečnila celkovým nákladem 22 119,35 zlatých. Po dobu přestavby byli nymburští ochotníci bez střechy nad hlavou. Aby nebylo obecnstvo zkráceno, hrálo se v letním období v improvizované aréně na Ostrově. V představení tehdy spoluúčinkoval nymburský Hlahol, který v tomto roce slavil 10 roků svého trvání.

Pamětník píše o letech přestavby: „... obecnstvo sice lačnilo po divadle, těžce ho postrádající, ale nic na plat, bylo se nutno opásat trpělivostí...“

Při provádění adaptací se naráželo na stavební překážky. Staleté zdívo odolávalo houževnatým náporům zedníků. Termíny dokončení se prodlužovaly, nechybělo kritiky ani výsměchu.

1872

Dne 6. ledna byla dokončena úprava nových úřadoven, do kterých byl uveden tehdejší starosta. Spolku byla poskytnuta zcela prázdná místnost, bez jeviště, proscénia a sedadel. V té době bylo dokončeno Dusíkovovo divadlo v Čáslavi. Nymburští ochotníci je po prohlídce zvolili za svůj vzor a v horečném chvatu, vlastním nákladem a svépomocí s největší rychlostí vybudovali zařízení sálu a jeviště. Provoz byl v divadle zahájen již 25. února 1872 hrou **Král Václav**.

1876

Po předložení stanov místodržitelství byl v Nymburce uzákoněn spolek ochotníků, který od svého prvního představení 4. 3. 1877 nese jméno pěvce Večerních písní, básníka Vítězslava Háška. Do čela adaptovaného sálu byl zasazen portrétní reliéf básníkův.

1879

Ředitelem spolku v té době byl velmi sčtělý a zcestovalý ochotník Karel Kulich. Po prohlídce mnohých evropských divadel dává návrh valné hromadě k opětovné adaptaci divadla. Spolek však nemá prostředků na krytí projektu, který ředitel Kulich opatřil od vídeňského architekta Karla Schlimpa. K uskutečnění cílů podnikají představitelé spolku obchůzku zámožných občanů města s prosbou o pomoc. Sběrka vynáší 300 zlatých. Ve prospěch stavby zasahuje Občanská záložna, která půjčuje hlavní část prostředků. V divadle se provedlo zcela nové řešení hlediště a změnila se technika jeviště.

Činnost v novém divadle byla zahájena 20. července třemi aktovkami: **Přezdívký, V ochraně Napoleona I. a Consilium fakultatis**. Obecnstvo se dostavilo na premiéru v plesových úborech.

V tomto roce zavládl ve spolku zvyk, že každé sté vystoupení členů bylo oslaveno beneficí.

1898

Dne 13. března uvedl Hálek poprvé hru Ladislava Stroupežnického **Naši furianti**, a to za přítomnosti autora. Bylo to předposlední představení při starém osvětlení. Tento rok znamená zvrat v osvětlovací technice. K adaptaci bylo přistoupeno z důvodů bezpečnostních i uměleckých. K realizaci mohlo dojít jen po vypůjčení 8000 korun, které opět půjčila Občanská záložna. Centrálu pro divadlo zapůjčil tehdejší majitel mlýnů Alfréd Radimeš. Divadlo zazářilo v plném jasu nového osvětlení dne 3. září, při

představení **Ohnivá země**, kterému byl přítomen autor Václav Štech. Hráno bylo na počest třicetiletého trvání Sokola a v předvečer otevření nové sokolovny.

O této době poslyšte opět citát současníka: „... od té doby bylo nutno instalaci podrobit různým opravám, které diktovaly buď pojišťovny, nebo zákon. Později byl výbor spolku přinucen podle nových bezpečnostních předpisů veškeré vedení předělat, a to nákladem 1000 korun...“

A dále: „... bohužel, že pilný a snáživý spolek Hálek nedochází zasloužilého uznání, alespoň u činitelů rozhodujících. Ač všechna touha po zdokonalení a dobudování divadla týká se pouze bezpečnosti a pohodlí obecnstva, které spolkové hry navštěvuje hojně a rádo, odkládána jest přece ještě mnohá důležitá věc do nekonečné budoucnosti. Zdá se, že naše divadlo není ještě dohotoveno, že stojí ještě před jednou velkou etapou, ke které prý dříve nebo později musí dojít...“

1909

Citace: „Naše divadlo jest divadlem pouze letním, neb lépe řečeno jarním a podzimním. V zimě učiněna jest hrám přítrž, neboť divadlo nedá se snadněji vytápěti. Při představení ovšem docílí se značným nákladem slabé vyhřátí, ale o zkouškách nelze pomýšleti...“

1911

Nákladem obce bylo zřízeno v divadle ústřední topení za 6000 korun. Za tento počin si obec vyhradila v divadle jednu lóži pro městskou reprezentaci, a to na všechny podniky konané v divadle.

Adaptace se však nepovedla. Příliš dlouhé trubkové vedení způsobovalo značné ztráty, vytápění bylo neúsporné. Otop při zkouškách byl vyloučen. Zkoušelo se dál v šatnách, opatřených pokojovými kamny.

1916

Urychleně se musela provádět oprava elektrického vedení z mlýna pana Radimeského do divadla. Stožáry byly již prohnílé, část vedení potrhána. Opravu provedla firma Křižík.

1920

V tomto roce koupil Hálek pozemek na zamýšlenou stavbu nového divadla, a to částečně z vlastních prostředků, částečně z půjčky Občanské záložny. Bylo to místo proti Dělnickému domu. Ještě v témž roce Hálek dluh uhradil vlastní zesílenou činností. Cena pozemku činila 49 600 korun československých.

1926

Na valné hromadě se projednává návrh na přestavbu, nebo výstavbu nového divadla, kterou by prováděl Há-

lek společně s městskou radou. Děje se tak po stížnostech obecnstva, které odmítá kupovat lístky na galérii z bezpečnostních důvodů. Předseda Josef Šafránek zakládá k uctění památky svého zesnulého otce Šafránkův fond pro postavení divadla v Nymburce a dotuje jej částkou 2000 Kč. Do uskutečnění přestavby vzrostl tento fond z dobrovolných příspěvků členů na 47 492,25 Kč.

V tomto roce byla provedena Tylova **Fidlovačka** jako 1000 představení spolku. Stalo se tak dne 31. 10.

1928

Hálek jedná s vedením města o přestavbě divadla. Byly připraveny plány, rozpočty, finanční úhrady a smlouvy s obcí. Celá budova byla předána

Hálku, městský úřad se přestěhoval do nové budovy.

Hálek se u městského úřadu pokouší o pronájem pozemku ve Wilsonových sadech, kde hodlá vybudovat letní scénu. Městská rada tuto žádost zamítá.

1929

Divadlo se úředně uzavírá, neboť kruté mrazy roztrhaly přírodní potrubí ústředního vytápění i vodní potrubí s přívodem vody k hašení. Obětavostí členstva se závada urychleně odstranila a v divadle se hraje dál.

1930

Obecní zastupitelstvo schvaluje v rozpočtu částku 800 000 Kč na přestavbu divadla. Okresní úřad v Poděbradech

Rudolf Škrdl a Ferda Leopold
ve Fuente Ovejuna

položku neuznal a škrtil ji. Přestavba divadla se odročila.

1934

Obecenstvo a soubor se rozloučily se starým divadlem dne 29. června veselohrou na rozloučenou **Zuzana hraje wabank**. V té době se již nevěřilo, že divadlo vyhovuje po bezpečnostní stránce a hrozilo úřední uzavření. Přiblížily se dny adaptace.

1935

Tento rok je poznamenán horečným opatřováním prostředků a finančních půjček. Mimo jiné akce pořádá Hálek 31. srpna sjezd nymburských rodáků. Vlastním nákladem vydává sjezdové odznaky podle návrhu akademického malíře Mistra Hanuše Bohmana. Současně vydává sbírku karikatur Nymburáci vybraní a sebraní od téhož autora.

Dne 1. září se koná v dopoledních hodinách slavnostní položení pamětního kamene a odpoledne pořádá Hálek lidovou slavnost fidlovačku v Tyršových sadech.

Členové provádějí sbírku ve prospěch přestavby divadla, rozprodávají miniaturní skleněné cihličky. 12. srpna 1935 bylo s přestavbou započato. Termín dokončení s veškerými detaily byl stanoven na 31. prosince 1936.

1936

15. listopadu, šest neděl před termínem, bylo připraveno divadlo k předání, včetně terénních úprav před divadelní budovou. Dopoledne na slavnostním místě byly odevzdány zástupcům Hálu klíče od budovy a odpoledne i večer bylo sehráno slavnostní představení Jiráskovy **Lucerny**. — Nastalo nové období Hálu.

1938

Nastávají stížnosti na nedostatečné vytápění divadla a jsou hlášeny závady v elektrické instalaci z hlediska nových elektrotechnických předpisů.

1962

Po prohlídce divadla bezpečnostním technikem dochází k uzavření divadla výnosem ONV ze dne 22. 9. 62. Zakazuje se provoz elektrických zařízení z bezpečnostních důvodů.

31. 10. informuje předseda výbor o jednání mimořádné komise, která navrhuje buď částečnou úpravu instalace v ceně cca 40 000—50 000 Kčs, nebo úplnou adaptaci budovy, včetně úpravy foyeru, přestavby kotelny a nové elektrické instalace v předpokládané částce 1 900 000 Kčs.

1964

Rozhodující období pro opravu budovy divadla. Nesčetné množství jednání, porad, názorů a nekonkrétních příslibů kompetentních i nekompetentních činitelů. To vše vyústilo v první polovině roku do absurdní situace: budova nemá majitele. Žádný orgán ani instituce se nehlásily k budově na pohled hezké, ale uvnitř již s patrnými

známkami činnosti zubu času. Původní majitel — Městský národní výbor, předal před lety podle tehdejších předpisů budovu Okresnímu národnímu výboru, převodní doklady však nejsou k nalezení. Uživatel divadla, Uzlový klub dopravy a spojů i odborové organizace ČSD, oprávněně žádají, aby „majitel“ opravil budovu tak, aby byla použitelná pro divadelní provoz. Okresní odborová rada je ochotna přispět odpovídající finanční částkou, ale stále chybí hlavní činitel. Orgán, který převezme oficiálně budovu divadla do vlastnictví a za mimořádně těžkých podmínek zajistí dnes již nutnou generální opravu.

Provázka bude připsána ke cti Městskému národnímu výboru v Nymburce, že se jeho rada jako výkonný orgán po volbách v r. 1964 na návrh kulturní komise rozhodla převzít definitivně stánek kultury do vlastnictví. Stejně tak zůstane nezvratným faktem, že to výborné nymburské „publikum“, jak ho s vděčností vzpomínají mnohé významné osobnosti našeho divadelnictví, burcovalo veřejné mínění a nekompromisně se dožadovalo otevření svého divadla.

Pod vedením staronového majitele, neformální kontrolou a kritikou veřejnosti, po finančním zajištění Okresní rady odborů, MěNV Nymburk a Okresního národního výboru byl pracovníkem Okresního stavebního podniku Poděbrady zakreslen stávající stav zastavené plochy a interiéru divadelní budovy dne 30. října 1964.

Tímto aktem byly konkrétně zahájeny práce na obnově budovy. Tímto aktem započala nová éra, na jejímž konci mělo být znovuvytvoření divadla. Éra plná strastí, problémů, překážek, nepochopení, liknavosti, ale také obětavosti, houževnatosti a nadšení. Jenom přípravné práce, tzn. projektování, zajišťování stavebních a ostatních výrobních kapacit, financí, materiálu atd. atd., trvaly do dubna roku 1966.

V tomto období, které přes všechny těžkosti slibovalo naděje, odcházejí dvě velké osobnosti nymburského divadla: nezapomenutelný herec a místopředseda divadelního odboru Václav Kulich a zanedlouho po něm i předseda Karel Štěpán.

1966

Pod vedením nového předsedy Jaroslava Hamra prokázali členové souboru svůj vztah k ochotnickému divadlu. V neuvěřitelně krátké době se podařilo vyklidit budovu divadla a připravit ji pro nástup řemeslníků. Jen ten, kdo ví, kolik rekvizit, knih, inventáře (včetně loutkového divadla), archívních materiálů od r. 1860 může být uskladněno v divadle, jen ten může pochopit a ocenit tu gigantickou práci obětavců, kteří po své normální pracovní době rádi přišli a dělali. Je těžko jmenovat všechny, kteří se jakkoli podíleli, ať již činností organi-

zační nebo přímo prací manuální. Není však možno nejmenovat toho, který této budově a ušlechtilé ochotnické činnosti věnoval více než polovinu svého života — jevištního mistra Honzu Krupičku.

1968

Generální oprava budovy Hálkova městského divadla pokračovala. Jeden z posledních termínů dokončení — 31. 1. 1967 nebyl dodržen. Bude dodržen nový termín, kterým je 28. říjen 1968?

50. výročí zrodu Československé republiky je natolik významným datem, že se téměř neuvěřitelně stalo skutkem.

Dne 26. října 1968 předal Městský národní výbor v Nymburce, zastoupený svým předsedou Josefem Dittrichem, adaptovanou divadelní budovu do užívání Uzlovému klubu dopravy a spojů, zastoupenému ředitelem Karlem Miškovským. Taktéž předsedovi divadelního odboru Hálek Jaroslavu Hamrovi. Pro trvalou paměť, pro ty, kteří se někdy budou zajímat o historii našeho divadla a s vděčností těm, kteří se podíleli:

Majitel budovy a investor: Městský národní výbor v Nymburce.

Hlavní projektant úvodní studie a celého řešení divadla: Akad. arch. ing. Vlastislav Klimeš.

Projektová dokumentace: Okresní stavební podnik Nymburk, hlavní projektant ing. Jar. Pavlíček.

Stavební práce: Okresní stavební podnik Nymburk, stavbyvedoucí stavitel Jos. Myška a V. Fídmuc.

Kotelna: Okr. kovopodnik Nymburk.

Vzduchotechnika: Projekce — Kraj. projekt. ústav Praha, ing. Čubr, provedení — Strojtex, Dolní Bousov.

Elektroinstalace: projekce — Okresní stavební podnik Nymburk, projektoval Zdeněk Válek, provedení — Okr. stavební podnik, Železniční odborné učiliště Nymburk.

Interiér: projekt — Kraj. projekt. ústav Praha, arch. Josef Matyáš, provedení — Okresní průmysl. podnik Poděbrady, Okresní stavební podnik Nymburk.

Vymalování: Okresní stavební podnik. **Osvětlení hlediště:** na návrh KPÚ Praha skláří z národního podniku Bohemia Poděbrady.

Financoval: MěNV Nymburk, ONV Nymburk, Krajská a Okresní odborová rada.

Provozovatel a majitel zařízení: Klub dopravy a spojů Nymburk.

Plnou podporu, pochopení a pomoc: OV KSČ Nymburk, MěV KSČ Nymburk.

Iniciativu a aktivní pomoc: Kulturní komise MěNV Nymburk 1964—68.

Nadšení, obětavost, práci, houževnatost a nezměrnou lásku: více než 100 členů DO Hálek Nymburk, přátelé divadla, nymburská občana.

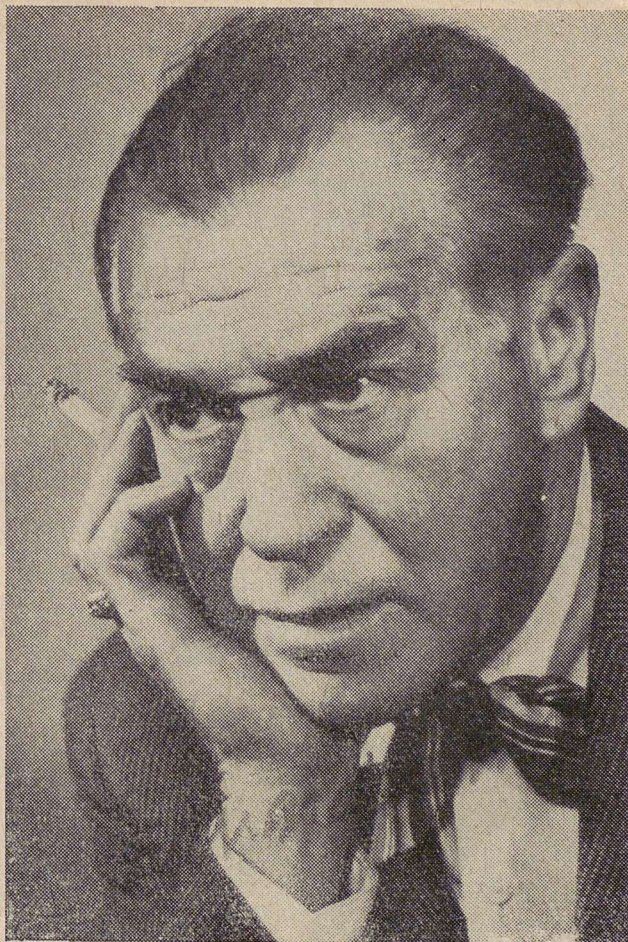
Náklady na adaptaci: více než 3 milióny Kčs.

Vážení a milí přátelé,

Váš dopis mi přinesl mnoho radosti a rázem vybavil mnoho milých vzpomínek na nymburské divadlo, kam jsem tak rád zajížděl na pohostinské hry. Byla to jedna z mých nejmilejších „štací“. Odehrál jsem u Vás snad celý svůj repertoár jako host Burdovy divadelní společnosti: Král Oidipus, Hamlet, řadu těch, které měla Burdova společnost na repertoáru, — pak hry s ensemblem Národního divadla: Torquato Tasso, Ifigenie na Tauridě a mnoho dalších. — S ensemblem nymburských ochotníků jsem také sehrál několik her a mám na ty večery moc krásných vzpomínek. Ze všeho nejvíc mi utkvěla v paměti Vaše inscenace „Benátské maškarády“, ale nejcennější jsou pro mne vzpomínky na prostředí prodchnuté láskou k divadlu, která tak vyzařovala ze všech účinkujících... vždycky jsem se k Vám rád vracel. Už například zkoušky Benátské maškarády prozrazovaly, že interpreti všech rolí jsou do svých postav zamilováni a tak nebylo divu, že rozmar této hry přeskočil rampu a úspěch byl bouřlivý... — a Vaše obecenstvo? Jedno z nejlepších, s jakým jsem se na svých pohostinských hrách setkával: inteligentní, přemýšlivé a spontánní. A proto Vám do bran obnoveného Hálkova divadla z celého srdce přeji, aby se Vám v něm dařilo a pěkně hrálo, — k radosti všech, kteří Vaše divadlo milují. Jsem jedním z nich.

S přátelským pozdravem Váš

EDUARD KOHOUT

Vážení přátelé!

Rád vzpomínám na každé představení „Štědrého večera“ nastudovaného v Nymburce s Vaším souborem. Jednak jsem miloval svou roli otce, kterého jsem měl příležitost zahrát si víc než 300 X. Byla to stejně nejlepší Blažkova hra, kterou kdy napsal. Bylo co hrát — bylo hrát o čem. Velké komické scény se střídaly s momenty krásného lidského dojetí a smutku. Nebyl to žádný smyšlený papír. V každé druhé rodině se ozval tento problém, který sužoval dobu padesátých let.

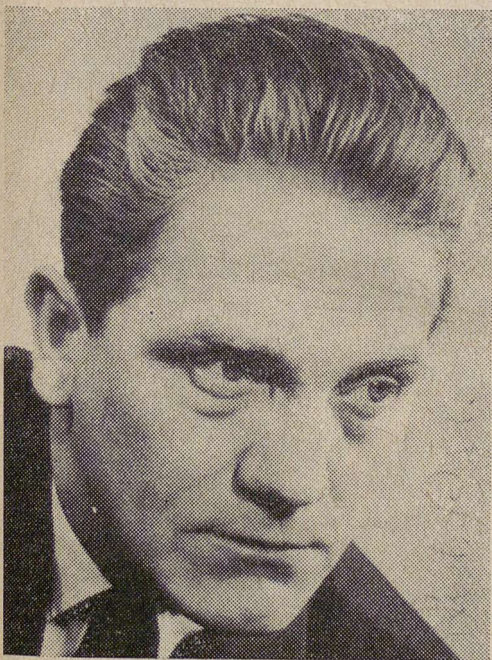
Rál bych si zase zahrál u Vás takovou krásnou roli. Rád s Vaším souborem, ke kterému jsem přilnul a vážil jsem si poctivou práci, velkou láskou k divadlu, úctou k umění a profesionální pořádek v připravenosti a vážnosti všech zúčastněných členů souboru na tomto díle.

A rád též vzpomínám na slavnou večeri improvizovanou v šatně po jednom představení, kde hlavní roli zahrál výborně znamenitý zajíc na smetaně.

A tak Vám dnes všem tisknu ruku a prosím Vás ve jménu divadla, nenechte dojít k rozpadnutí spolku tak výborného a dnes už s tak bohatou tradicí. Mám radost, že znovu budete hrát na svém divadle před tak výborným nymburským obecenstvem.

Zdravím Vás, poctivé nadšence divadla,
zdravím Vaše obecenstvo,
zdravím Vás, přátelé!

Váš
RUDOLF DEYL

Vážení přátelé,

blahopřeji Vám z celého srdce k otevření Vašeho nového divadla a upřímně se těším, že budu mít zase někdy to štěstí stanout bok po boku s Vámi na Vašem jistě krásném jevišti. Že budu moci zase znovu prožívat s Vámi radost z Vaší záslužné práce a že se nám všem zase po letech vrátí „Setkání s mláďím“, které jsem s Vámi před léty tolikrát prožívala a na které dodnes s láskou vzpomínám.

Přeji Vám všem hodně zdraví a síly pro Vaši další práci, co nejvíc opravdové radosti z ní a hodně, hodně úspěchů!

Upřímně Vaše

DANA MEDŘICKÁ

Moji milí nymburští přátelé!

Přeji Vašemu nově přestavěnému divadlu mnoho zdaru a úspěchů. Vzpomínám si, že jsem u Vás hrál, ale stalo se tolik věcí mezi tím, že si za živého boha nemohu vzpomenout kdy, co a jak, což jistě pochopíte. Rád bych byl ještě jednou mlád a zahrál si u Vás, věřte mi to.

Tož — ještě jednou mnoho štěstí do nově přestavěného podniku, mnoho úspěchů a radosti...

Váš

oddaný

HUGO HAAS

Fotku Vám posílám z mladších let, protože se za svůj starej „ksicht“ už trochu stydím.

Velice rád píšu několik vzpomínek v souvislosti se znovuotevřením Hálkova divadla v Nymburce. Vždyť mi připadalo, že už se v něm snad nikdy nebude hrát. Bylo mi to obzvlášť lito, protože s „Hálkem“ a jeho divadlem jsou spojeny moje první kroky „na prknech, která znamenají svět“ — jak se kdysi říkávalo. Vždyť jsem jimi doslova odkojen a vystoupil jsem na nich v době, kdy jsem vlastně ani ještě nebyl na světě. Může se to zdát nesmyslné, ale je to tak. Jak k tomu došlo? Moje maminka, náruživá divadelnice, hrála v roce 1922 v „Průlomu“ roli Diny a měla

za partnera legendárního p. lékaříka Šafránka. Dině se v „Průlomu“ mělo narodit dítě, jak předpisoval autor, a maminka splňovala tehdy požadavky role doopravdicky a po všech stránkách. Nosila mě totiž tenkrát v době zkoušek a představení pod srdcem. A když potom při premiéře volal p. Šafránek do telefonu: „Dina (jako maminka) má syna! Váží 9 liber, kluk jedna bankéřská!“ — tak jsem se doopravdy za nějaký ten týden narodil já! Vážil jsem také kolem devíti liber, bankéř se sice ze mne nestal, ale svůj herecký křest jsem si odbyl způsobem velice podivu-

hodným a téměř osudovým. A když se za nepříliš dlouhý čas hrála v „Hálku“ Kvapilova Princezna Pampeliška, maminka už s naprostou samozřejmostí opět vystupovala. Mezi odpoledním a večerním představením mě nosili do divadla a ona mě za kulisy kořila! A ve dvou letech jsem konečně vykročil v Hálkově divadle vlastním nohama. Bylo to na podzim roku 1924 a hrál jsem tehdy jednoho černouška v družině krále Alamíra ve Strakonickém dudákově. Fotografie se zachovala a tak ji přikládám: Můžete hádat, který jsem já. Ale zatím to uhoď jen málokdo, s výjimkou paní Olgy Scheinpflugové a několika dalších. Kromě p. Sunka, jako Alamíra, je na fotografii i syn nezapomenutelného režiséra „Hálka“ p. Mináře, od kterého jsem tehdy dostal první režijní připomínku. Nechtěl jsem si totiž vzít na hlavu těžký turban, ale on se zatvářil tak přísně, že jsem okamžitě a bez odmítnutí uposlechl. Tímto vystoupením byl můj osud zpečetěn. Vydal jsem se na dlouhou a strastiplnou, ale někdy i radostnou divadelní cestu. Nikdy bych nevěřil, že mě dovede až do Národního divadla. Zřejmě se o to zasloužili moji rodiče, kteří mě dali do vínku tak neobvyklý začátek divadelní dráhy, nějaký ten talent, ale hlavně lásku k divadlu, bez které se toto velice těžké povolání nedá dělat.

MIROSLAV MACHÁČEK

JAK ŽIL SOUBOR OD TŘICÁTÝCH LET

Když spolek v roce 1936 překonal finanční obtíže a dokončil přestavbu divadla, disponoval velmi dobrým souborem. Slavnostní představení Jiráskovy **Lucerny** mělo velmi dobrou úroveň a zdálo se, že obecnost plně podpoří umělecké snahy souboru, že bude pilně navštěvovat nový stánek Thálie. Po stránce umělecké vedl v této době soubor energický, pečlivý a neúnavný režisér **Josef Huďeček**, jednatel spolku a činovník ÚMDOČ (Ústřední matice divadelních ochotníků).

Obecenstvu však záhy zevšedněly nové prostory divadla a tak se soubor musel těžce starat o návštěvu. Podle toho vypadá repertoár těchto let. Jen tu a tam pronikne náročnější hra, většinou se však hrají tehdy velmi populární konverzační komedie, vesměs z repertoáru pražských divadel. Herci v nich získávají lehkost a rutinu, která se neobjevuje vždy u ostatních ochotnických souborů. Snaha, aby divadlo nezahálelo, ale aby vydělávalo na dluh, který Hálek má, vede k překotnému studiu. Proto se v r. 1937 objevuje na repertoáru dvacet šest vlastních premiér, ale pouze třicet dvě představení. Mezi nimi vyniklo představení Čapkovy **Bílé nemoci**, ve které režisér Josef Huďeček v roli Galény odvádí v té době nevdaný ochotnický herecký výkon.

Láďa Horčic a Věra Nejedlová v *Lásce její výsosti*

V tomto roce se hlásí do souboru několik mladých lidí, kteří se zajímají o práci v ochotnickém divadle. Jsou přijati a obsazováni zejména do dětských představení. Jsou mezi nimi Mirek Macháček, Jarka Zálaba, Honza Paulů. Hálek však umožňuje i činnost tzv. **Souboru mladých**, ve kterém hraje Dáša Polzová, režírují Jiří Škobis, Jarka Tuzar, Karel Procházka. Rok co rok se toto mládí, tento předvoj nových forem představí některou inscenací pro náročného diváka.

V roce 1938 vrcholí boj o obecnstvo. Přestože spolek je velmi pilný a premiéra stíhá premiéru, obecnstva v hledišti ubývá. Pouze na pohádkách je odpoledne plno a musí být reprizováno.

Když hrozilo nebezpečí, že další činnost bude ohrožena z komerčních důvodů, obrací se Hálek na nymburskou veřejnost přímo. Výbor vydává leták pro všechny nymburské občany s výzvou, aby se vrátili k divadlu. Zve je na představení **Devátá louka** a obsazuje tuto hru nejlepšími herci, kterými disponuje. Akce se zdařila, obecnstvo přišlo. Hra je reprizována, nebezpečí však není zažehnáno. Je podzim 1938 a lidé mají jiné, velmi vážné starosti. Německý fašismus okupoval sousední Rakousko, od 21. května byla provedena částečná mobilizace v ČSR. Dne 23. září je vyhlášena všeobecná mobilizace. Vláda přijímá 30. září mnichovský diktát. Německu odstupujeme část pohraničních území.

V této době nebylo věru radostných důvodů k návštěvě divadelních představení. Režisér Hudeček však studuje Hašlerovu operetu **Dcera druhé roty**. Jsou v ní líbivé melodie, text je sice sentimentální, ale lidé s pošramoce-

nými nervy chodí do divadla zpívat „Ta naše krásná zem je jako zahrádka“ a snad se jím trochu uleví.

Hálek naznačil, jakou cestou se bude ubírat v kritické situaci těchto let. Těsně před okupací v březnu 1939 zve operu Studio k provedení *Prodané nevěsty*. Na dlouhou dobu naposledy jsme slyšeli Proč bychom se netěšili. Za deset dní po představení dochází k okupaci a Hálek studuje dramaturgii *Babičky* od Boženy Němcové. Obecnstvo pochopilo. Hlediště se začíná plnit, jen cenzor tu a tam škrtá škodlivá slůvka v textu her, např. „svoboda... od východu přišla spása... žij v míru...“ aj.

V tomto roce zkázky jsme ještě nastudovali další hry, ze kterých byla znát oddanost republice, tichý odboj, nebo alespoň vyznávaly lásku rodné řeči. Soubor nastudoval Zeyerův melodram na Sukovu hudbu **Radúz a Mahulena** a spolu s obecnstvem myšlenky zalétaly na východ, nad Vysoké Tatry, kde zůstala druhá část naší státní hymny. Vzápětí se hrálo Šrámkovo **Léto** a Šamberkův **Josef Kajetán Tyl**. Jako předeihu k tomuto představení dirigoval Jan Králík Domov můj. Hned po těchto představeních zve Hálek mladoboleslavskou filharmonii pod taktovkou Oskara Batka k provedení Smetanova cyklu *Má vlast*, provádí večer Českých a moravských tanců a ve spolupráci s Hlaholem pořádá Foerstrův večer. Jako vždy, když o něco šlo, obecnstvo plnilo hlediště do posledního místa.

Po úspěchu s operetou se Hálek každoročně pod tíhou dluhu, který splácel, pouštěl do nastudování některé ze současných nebo klasických operet. V líbivé hudbě přinášel trochu radosti do beznaděje válečných let. V četných reprízách tak byly odehrány: *Láska její výsosti*, *Petríček a Pavlíček*, *Děvče z přístavu*, *Veselá vdova*, *Perly panny Serafinky*.

Z činoherního repertoáru jmenujeme: *St. Lom* — Karel IV., *Fr. Götz* — Soupeři, *Fr. Tetauer* — **Člověk nemá jen sebe**; představení, kterým byl Hálek 24. srpna 1940 vyhodnocen jako druhý nejlepší soubor na Jiráskově Hronovu. Byla také inscenována Erbenova *Kytice*, *Nezvalův Valdštýn*, *Dykův Ondřej a drak*, *Klicperův Lhář a jeho rod*, *Tylův Strakonický dudák* (dodnes je v archivu uchován velký, ručně malovaný plakát „Dudlsackpfeifer aus Strakonitz“). Dále byla hrána *Drdova Magdalena*, *Sudermanův Domov*, *Aristofanovy Žáby*, *Stroupežnického Naši furianti*, *Lope de Vegův Sedlák svým pánem*. Hálkovský taneční soubor nacvičil Českou a Moravskou besedu. Ponevadž taneční zábavy byly v této době zakázány, soustředil Hálek veškeré hudebníky z okresu a za řízení Antonína Hofmana vznikl Hálkovský orchestr, schopný kdykoliv pomoci při divadelních představeních.

Přiblížil se rok 1944 a s ním naděje na brzké ukončení války. Dne 14. května 1944 se hrálo představení **Hodinka s Alexou**. Náhle se ozvaly sirény a záhy divadlo tonulo ve tmě. Při nouzovém osvětlení se obecnstvo obsloužilo v šatně a rozešlo se do svých domovů. Bylo to jediné nedohrané představení od založení spolku v r. 1860.

Sezóna skončila. Ale nová se tentokrát nezahajovala o nymburském posvícení. Od 1. 7. do 15. září pod zámkou žňových prací byla přerušena ochotnická činnost. Že šlo pouze o záminku, potvrdil další výnos, kterým se zastavují divadelní představení ochotnická i profesionální, koncerty a přednášky až do konce války. Konec války naštěstí nedal na sebe dlouho čekat.

Dlouhodobé přerušení spolkové činnosti proto nenastalo, pouze soubor se po revoluci velmi změnil. Dne 1. 7. 1945 na manifestační slavnosti ochotnictva Polabského okrsku ÚMDOČ sehrál Hálek žert **Jubileum** od A. P. Čechova. Ve spolupráci s Hlaholem pak zahájil vlastní činnost o nymburském posvícení dne 2. září 1945 hrou J. K. Tyla **Fidlovačka**. Celé hlediště vstalo v důstojné manifestaci, když slepý Mareš zazpíval *Kde domov můj*. Slzy ra-

dosti se lily obecenstvu po tváři a mohutný potlesk neodměňoval herce, ale byl výrazem radosti nad znovu získanou svobodou. Byl uznáním Háľku, že se opět hlásí do práce, že chce dál odpovědně nést tradici ochotnické myšlenky v našem městě.

Háľek však musel překonávat přibližně stejné obtíže, jako před deseti lety při otevření nové budovy. Obecenstvo, náhle lačné tanečních zábav i plné starostí o novou existenci, zčásti odcházející do pohraničních oblastí, nemělo na divadlo čas. Podobné obtíže prožíval Háľek i uvnitř souboru. Odešli výborní herci a zpěváci — Láďa Malý a Jirka Švec, k profesionálům přešel představitel Valdštýna Jiří Škobis. Mirek Macháček dostudoval konservatoř a našel si místo v pardubickém divadle. K těmto ztrátám přistoupila další. Josef Hudeček, dlouholetý funkcionář spolku, který vytvořil celou divadelní éru, odešel na předsednické místo ÚMDOČ. Spolek se může vyrovnat s odchodem několika herců, jestliže však odejde z ochotnického souboru organizátor a režisér, pak bývá situace vážná. Ochuzený výbor však nerezignoval. V této pro spolek vážné době začíná režírovat Jaroslav Tuzar, po něm Jan Paulů. Soustřeďují kolem sebe nové mladé lidi, začínají těžce, ale práce se daří. František Macháček ve spolupráci s Hlaholem a pod taktovkou Ant. Hoffmana uvádí Rose Marie. Tuzar režíruje Annu Christii, Josef Herčík Vinici od Tomanových a Paulů detektivku Bylo jich deset. Premiéry se podařily, obecenstvo se vrátilo. Dr. Kaufman režíruje Nymburský kabaret a Jan Paulů Jiskru v popelu. Končí rok 1948 a před Háľkem je nová etapa.

Po vyhlášení Soběslavského plánu stává se Háľek 25. 2. 1951 Dramatickým odborem ZK ROH dílen ČSD (bez názvu „Háľek“). Další názvy: Od 8. 4. 1958 „Háľek“, dramatický odbor Uzlového klubu železničářů. — Od 28. 1. 1959 „Háľek“, dramatický odbor ZK ROH dopravy a spojů.

Tato rozhodná chvíle, ve které rezignovalo mnoho ochotnických souborů a odešlo tolik schopných tvůrčích pracovníků, byla společným úsilím překlenuta. Divadlo zůstalo Háľku s veškerými možnostmi rozmachu. A Háľek ihned v tomto roce odpovídá po svém. Odehrává na vlastním jevišti za rok 77 představení, v následujícím roce 72 vlastních představení, to vše v době, kdy všeobecně ubývá ochotnické činnosti.

Rok 1950 je rozhodujícím pro jeden z festivalů, které Háľek navštěvuje. Soubor je pozván na I. Pojizerské hry v Dobrovicích. Zajíždí na festival s hrou F. Langra **Jiskra v popelu**. Nikdo netuší, že Háľek zakládá novou éru přátelství, vzájemné pomoci, umělecké spolupráce a že se stane rozhodujícím souborem pro další udržení festivalů. Od r. 1950 se Háľek jako jediný soubor zúčastnil všech festivalů, kterých bylo uspořádáno do r. 1970 již 21.

Od r. 1949 Háľek intenzivně zkvalitňuje předváděný repertoár. Také úroveň představení se lepší rok od roku. Háľek se stává trvalým členem Kruhu vyspělých souborů skupiny C. Repertoár těchto her je natolik náročný, že vyzdvihovat některé inscenační počiny by bylo křivdou na ostatních. Přesto snad nejnáročnějším dílem byla Tuzarova inscenace **Cyran z Bergeracu**; v lehkém žánru pak **Polská krev**, která zatím vede v počtu docílených repríz se třiceti šesti vyprodanými představeními. Dále pak obě inscenace her Voskovce a Wericha s hudbou Jaroslava Jeřka **Těžká Barbora** a **Pěst na oko**. Obě hry byly nastudovány za pomoci orchestru B. Sedlatého. Nelze však nepřipomenout některé ruské klasiky, jako byla inscenace Ostrovského **Bouře** nebo **Výsostné místo**, ve kterém si naposledy zahrála nezapomenutelná herečka Vlasta Jeřková.

Soubor Háľku věděl proč pracuje a bral svého koníčka i jako povinnost, především ke svému nymburskému obecenstvu a také ke stoleté tradici nepřetržité činnosti.

Růžena Rachlíková v **Ostrově Afrodity**

Proto působila jako blesk zpráva, že se divadlo dne 22. 9. 1962 uzavírá. Tehdy soubor opravdu zmalomyslně. Nebylo kde zkoušet, nebylo zdánlivě proč zkoušet. A nebylo kde hrát. Podzim rychle uplynul a před námi byl Dobrovický festival. Co teď? Přerušit řetěz odehraných představení? Režisér Láďa Hořčic sáhl po pohádce pro děti i dospělé **Král 3333** od Jana Paulů. A do Dobrovic se jelo.

Vše, co nás dosud drželo u ochotnické práce, se v nás jaksi znovu zapálilo. Přece právě nyní neustrneme. Nedopustíme zaniknutí souboru. Jednou tento stav musí skončit! Zopakovali jsme **Krále 3333** pro děti 1. ledna 1964 a pustili se do zájezdové inscenace Achardovy **Idiotky**, kterou jsme reprízovali ještě v roce 1966. V r. 1965 jsme přidali k **Idiotce** reprízu **Ostrova Afrodity** a pustili se do náročné hry E. Albeeho **Kdo se bojí Virginie Woolfové**. Pak nastoupilo studium Williamsovy **Tramvaje do stanice touha**.

Počátek roku 1968 byl ve znamení vysoké aktivity členů souboru, kteří se pečlivě připravovali na novou sezónu v adaptovaném divadle. Na jaře 1968, tedy ještě půl roku před zahájením nové sezóny, nastudoval ing. Milota pásmo slavných monologů, které pod názvem **Jak se vám líbí** předvedl v Domě kultury a vzdělání. Zájem obecenstva potvrdil, že na své divadlo se těší nejen herci, ale i občané Nymburka, kterým i při „televizní kultuře“ přece jenom chybí bezprostřední styk s živými postavami na jevišti.

Dne 26. 10. 1968 dopoledne se poprvé po dlouhé době zaplňuje hlediště Háľkova divadla do posledního místa. Soubor připravil slavnostní matiné, na kterém je provedeno literárně hudební pásmo, dále přednesena slavnost-

ní řeč předsedou Jaroslavem Hamrem a vyhodnocení nejpilnější pracovníci souboru a ti, kdo se v plné míře zasloužili o přestavbu divadla. Den se rychle posunul a je tu večer a s ním zaplněné hlediště. Hraje se **Vzbouření na vsi** Lope de Vegy. Po této premiéře soubor střídá rychle repertoár. Formuje se výbor, členská základna, svolávají se členské schůze. Práce se daří, obecnostvo navštěvuje svoje divadlo tak hojně, že to nikdo neočekával. V nádherné pohodě uniká další slavnostní jubileum. Představení **Zlatovlásky** od Josefa Kainara, laureáta státní ceny, je **dvoutisící pětisté představení od založení spolku** dne 3. září 1860. Necelých sto osm let potřeboval tento soubor k tomu, aby dovršil takovéto číslice. Květy práce, zaseté před více než jedním stoletím klempířem Rubingerem, přinesly tento nádherný plod neumdlévající lidské píce, věnované kultuře města Nymburka. Plným právem se tedy Hálek honosí svým čestným přídomek Budovatel města Nymburka. Za první sezónu odehrál Hálek 71 představení. Tržba z ochotnické činnosti činila cca čtvrt miliónu korun, přesto však byl soubor mírně deficitní.

Obecnostvo vyžaduje uvedení zpěvohry. Hálek mobilizuje svoje síly a nacvičuje operetu **Dcera druhé roty**. Opereta je reprízována dvacetkrát. A v této operetě dovršuje v květnu 1969 svoji čtyřstovku dlouholetý člen souboru Standa Holík. Hra je poznamenána velkým úspěchem u obecnostva, které přichází i několikrát. Je však pro spolek poznamenána také událostí velice smutnou a vážnou. Svoji poslední roli si už nezahrál náš milý a velice agilní předseda, přítel Jaroslav Hamr. Studoval generála a týden před premiérou náhle skonal. Odešel od nás člověk, který pomohl posunout káru Thálie o notný kus organizátorské a herecké práce kupředu.

V roce 1969 oslavil Hálek dodatečně 2500 vystoupení souboru veselohrou O. Zelenky **Věčně tvůj**, kterou obecnostvo přijímalo velmi sympaticky. Slavnostnímu před-

stavení byl přítomen autor, který se brzy se souborem spřátelil. Stal se tak prvním oficiálním hostem, který navštívil přestavěné divadlo. Na podzim tohoto roku připravil Hálek oslavu padesátileté činnosti Jana Rachlíka, dlouholetého starého člena, který si pro svoji benefici připravil roli Zemana v Langrově Jiskře v popelu. Partnerkou mu byla jeho věrná manželka, rovněž dlouholetá členka souboru. Představení mělo úspěch a bylo hráno jako úvodní nově vzniklého festivalu Středočeských divadelních her.

Rok 1970 byl zahájen benefičním představením Jana Paulů, který v roli Falstaffa ve **Veselých paničkách windsorských** oslavil svoje 700. vystoupení.

Hned nato studuje Ladislav Horčic další operetu **Láska její výsosti** od Jaroslava Jankovce. Byla do poloviny roku reprízována dvacetkrát. Obecnostvo opravdu touží po lehké zábavě a ten, kdo obhospodařuje divadelní budovu, musí ji nutně z komerčních důvodů uvádět. Hálek, přesto že je za to kritizován, je nucen i k tomuto kroku. Proto vedle Shakespeara a Lermontova (**Maškaráda**) také opereta.

Přiblížil se rok 1970. Jarní sezóna je ukončena, přinesla 30 repríz a tradiční divadelní karneval. Před námi jsou nové úkoly. Dne 3. září to bylo sto deset let, kdy nymburští studenti pod vedením klempíře Rubingera se hráli Klicperův Divotvorný klobouk. Od té doby pak nevynechali nymburští ochotníci jediné sezóny...

Ale to již každý ví. Před námi je slavnostní sezóna se zahajovacím představením **Liška a hrozny**. O měsíc později **Ocelová lávka**, železničářská veselohra, kterou se Hálek zapojí do krajských oslav 100 let železnice v Nymburce, a pak slavnostní představení sezóny **Naši furianti**. Tím Hálek oslaví jubileum 110 let nepřetržité činnosti.

František Langer, Jiskra v popelu (Jan Paulů, Olga Vencourová, Zdeněk Válek)

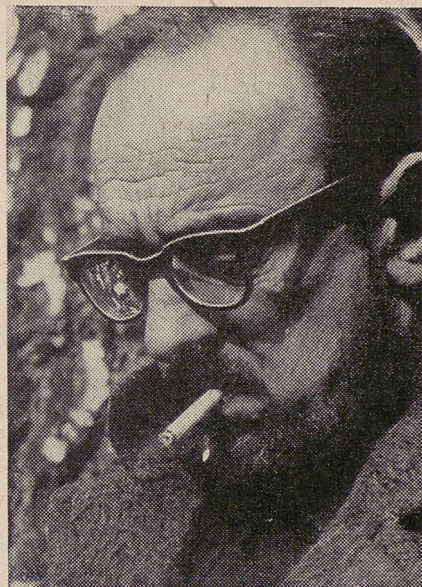

Vážení přátelé.

Ráda bych pozdravila všechny nymburské diváky, ráda na ně vzpomínám a ještě víc zdravím své partnery, s kterými jsem měla možnost si zahrát.

Přeji všem hodně úspěchů v jejich herecké práci a aby měli pořád vyprodáno.

S upřímným pozdravem
JARMILA SMEJKALOVÁ

Překročil jsem v profesionální divadelní práci už čtvrt století a hodně přes stovku režii, prošel jsem divadly od Karlových Varů přes Prahu až do Olomouce a Českého Těšína, ale nakonec se vždycky rozjedu do Nymburka pro odpočinek a osvěžení a teď už i pro vzpomínky.

Nymburk! To pro mne není jen rodiště a doba „snů a malin nezralých“ a prvních lásek... Je to především domov v tom nejvlastnějším smyslu; místo, kam se musím vracet, i kdybych byl světa kraj a kdyby se mi tisíckrát nechtělo. Nechal jsem tu kořínky a bez nich není jistota. A tak vždycky, když mě hlava rozbolí — musím jet. A už zdaleka — jakmile se mé město ohlásí objektem pivovaru a špičí kostelní věže — stanu se nějak citlivějším. S uspokojením rodáka pochvám pěkný nadjezd u dílen ČSD a posmutním na nádraží, se kterým se dodnes nic neděje (už i ten Č. Těšín a Pečky mají podchody a čistá nástupiště!). Znovu si uvědomím, že zmizelo tradiční korzo a že na hřišti za plynárnou sídlí jakási Lokomotiva!!) a hlavně, že nehraje zdaleka tak dobrou kopanou, jakou uměl Polaban ve slavných dobách Věchta, Pajkrt a Čápa. Ale Labe mě zase se vším smíří. To potom chodím daleko po jeho břehu s Boganem Hrabalem a jeho bráchou Slávkem a je náhle mír a ticho v nás všech. A potom maminka kuchyně a otcův klukovský humor! Snad aspoň to mám po něm...

Ale dost sentimentu. Je to zvlášť-

Mé vzpomínky na divadelní působení v široké středočeské oblasti se kromě Kolína, Kladna, Kutné Hory, Čáslavi a Poděbrad vážou též velmi srdečně k městu Nymburku. Toto město se svým krásným Hálkovým divadlem a přírodním divadlem v rekreačním středisku na Jiváku má v mém srdci místo zcela zvláštní. Odehrála jsem tu nejedno představení průběhem osmnácti let svého působení v Kolíně a Kladně s mateřskou scénou, ale také s milými přáteli, členy dramatického sdružení Hálek. S Hálkovci jsem pohostinsky nastudovala titulní roli premiéry původní veselohry Jana Paulů „Slovo má babička“, kterou autor osobně režíroval. Zvěčnělý člen Hálek Václav Kulich hrál tenkrát mého zete a pronikavý úspěch této inscenace znamenal i několik zdařilých zájezdů. Shoda se všemi členy byla tak výborná, že jsem pak ještě vystoupila v představení pro děti v jedné ze svých veselých pohádek jako Káča. Přeji všem našim drahým a milým návštěvníkům, aby se jim v nově upraveném Hálkově divadle vždycky líbilo a aby jejich potlesk zněl nadšeně prostorami divadla za poctivou práci všem, kteří si jej zaslouží.

Se srdečným pozdravem Vám,
Hálkovci, celému Nymburku a jeho okolí,

jsem Vaše
DARJA HAJSKÁ

ni, ale nevzpomínám si na jedinou pořadovitou legraci (a co jsme se jich jinak napáchalil) okolo hraní divadla. To jsme brali vždycky velmi vážně. Mohla se dostat kule ve škole, ale nemohla se vynechat zkouška. A byly to nezapomenutelné zkoušky s Karlem Procházkou.

Ale přece jen přidám jednu historku. To jsme hráli Pokorného „Plavce“ a tulák, kterého jsem hrál, přichází na scénu se zpěvem. Karlíček Marysků udělal znamenitou píseň, ale nemohl pochopit, že já, nezpěvák, těžko písničku zvládnou, nemá-li v orchestru žádný nástroj melodii se mnou. Konečně se uvolil, že tedy mi za scénou slabě vyfuká nářev na piano. Ale o premiéře, právě v nejtěžším místě, přestal hrát a zvědavě sledoval, co se bude dít. Děly se samozřejmě hrozné věci. Nevěděl jsem, čeho se chytit, vykřikoval jsem jenom do rytmu text, potil se a chtělo se mi utéci. A do tohoto zmatku rozružený Karlík volal svým vysokým hláskem a svojí brusičskou češtinou: „Viš, co máš v bolci? Finální produkt metamorfózy poživatin!“

Čímž chtěl patrně říci, že nezpívám dobře...

JIRÍ ŠKOBIS

Rok	Počet představení	Rok	Počet představení
1901	13	1936	12
1902	15	1937	33
1903	16	1938	28
1904	14	1939	30
1905	14	1940	49
1906	9	1941	54
1907	13	1942	49
1908	14	1943	70
1909	17	1944	23
1910	21	1945	18
1911	19	1946	24
1912	23	1947	39
1913	19	1948	29
1914	13	1949	77
1915	19	1950	72
1916	5	1951	43
1917	7	1952	61
1918	9	1953	70
1919	24	1954	44
1920	38	1955	60
1921	41	1956	44
1922	33	1957	52
1923	30	1958	38
1924	32	1959	28
1925	36	1960	32
1926	30	1961	47
1927	27	1962	27
1928	30	1963	2
1929	34	1964	14
1930	46	1965	6
1931	35	1966	7
1932	24	1967	13
1933	27	1968	35
1934	19	1969	68
1935	11	1970 (do 30. 6.)	31

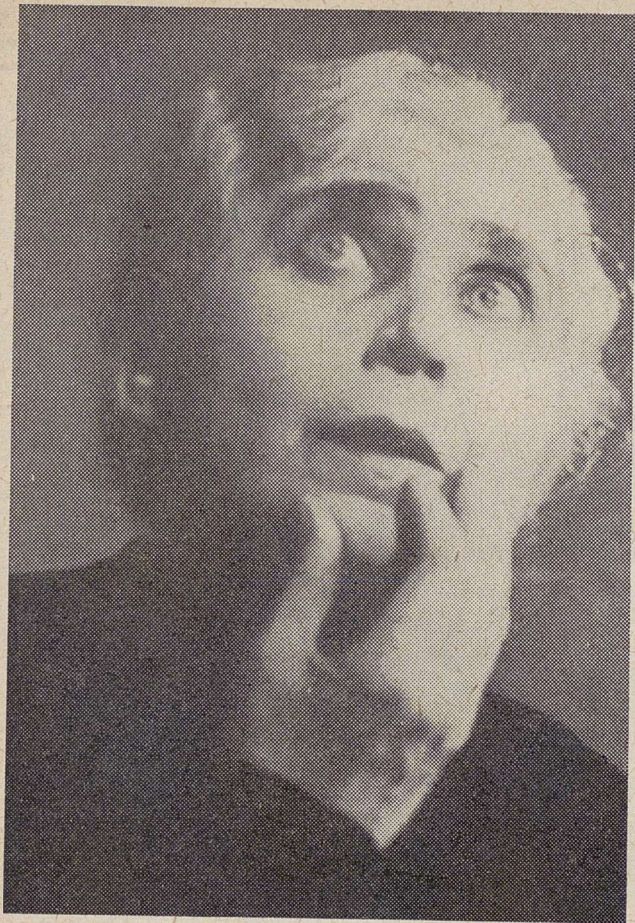
SUCHÁ MLUVA ČÍSEL

Počet představení sehraných v jednotlivých letech naším souborem:

Rok	Počet představení	Rok	Počet představení
1860	6	1880	9
1861	17	1881	8
1862	15	1882	10
1863	7	1883	9
1864	7	1884	10
1865	8	1885	6
1866	2	1886	13
1867	8	1887	12
1868	8	1888	18
1869	7	1889	2
1870	6	1890	14
1871	3	1891	16
1872	10	1892	14
1873	10	1893	14
1874	11	1894	15
1875	8	1895	13
1876	9	1896	9
1877	11	1897	13
1878	13	1898	8
1879	14	1900	12

František Macháček v Ostrově Afrodity

Je tomu jistě už přes deset let, co jsem naposled sledovala pečlivě připravenou hru Garcia Lorcy Dům doni Bernardy, když jsem tehdy s dramatickým odborem Hálek hrála jako host titulní roli. Zůstalo mi to představení v paměti, protože právě jemu bylo věnováno v Nymburce mnoho krásné péče.

Proto přeji i dnes v „novém“ divadle další záslužné činnosti hodně krásných výsledků!

LEOPOLDA DOSTALOVÁ

Vážení přátelé,

na dvaceti řádcích vypsát, čím vším mi jako chlapci bylo Hálkovo divadlo, je úkol nad pomysleni těžký. Vždyť nakonec divadlo a literatura se mně staly životním údělem. A kde jinde vzklíčily mé nejranější a snad nejhlubší dojmy než tam, v těch zeseřelých kulisách nymburského Hálkovského divadla? Ano tam, kam jsem chodíval s tatínkem, nadšeným a zaujatým divadelníkem, kde jsem hrál své první dětské role s dospělými — s herci, s ochotníky

s uměleckou však duší, a se zanícením opravdových milenců Múz Thálie a Terpsichoré.

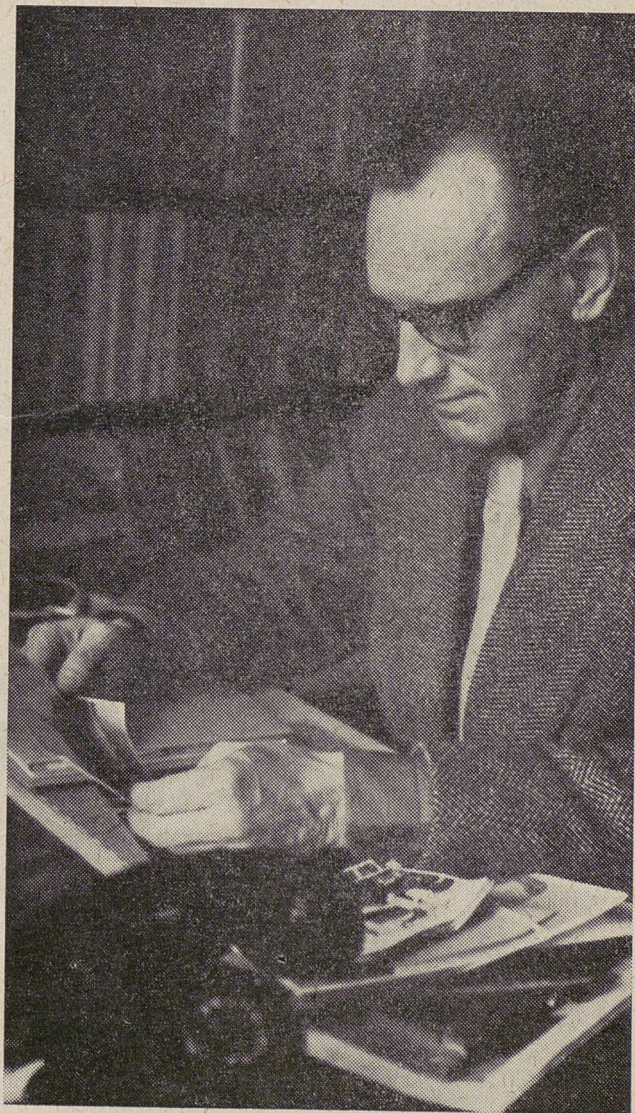
Ostatně svou lásku k nymburskému divadlu jsem vyznal ve svém románu o českém divadle — Komedie plná lásky, kde Nymburk a jeho divadlo má svůj medailon.

Teď při znovuvzkříšení nymburské slavné Hálkovy scény bych Vám chtěl říci, že je v čem pokračovat a na čem stavět.

Přeji Vám, vážení přátelé, milí Nymburáci, s divadelním „Zlomte vaz!“ hodně odhodlání k další práci, vytrvalosti, píce a hlavně lásky, protože v ní spočívá Vaše nejuplatnější bytí — být čistým milovníkem pro lásku samu — pro naše české divadlo.

Upřímně Váš

FRANTIŠEK RACHLÍK

Nahoře záběr z Maškarády (zleva Jirka Běhounek, Karel Hron, Zdeněk Ulrych a Zdeněk Válek), dole Standa Holík v Dceři druhé roty

N A Š E J U B I L E A

Výročí „Hálku“ jsme vždycky oslavili představením.

10 let	– 4. 9. 1870	– F. Schiller, Loupežníci
20 let	– 5. 9. 1880	– A. H. Sokol, Farizejci
30 let	– 7. 9. 1890	– B. F. Paileron, Myška
40 let	– 2. 9. 1900	– A. Pserhofer, V líbáncích
50 let	– 4. 9. 1910	– F. J. Cečetka, Kometa
60 let	– 4. 9. 1920	– J. K. Tyl, Švanda dudák
70 let	– 7. 9. 1930	– Šváb Malostranský,
Jehličko, jehličí
80 let	– 7. 4. 1940	– Al. Jirásek, Vojnarka
Fr. Tetauer,
Člověk nemá jen sebe
90 let	– 2. 9. 1950	– C. Goldoni,
Rozmarné Benátky
	16. 9. 1950	– V. Blodek, V studni
100 let	– 3. 9. 1960	– J. Drda, Dalskabáty,
hříšná ves
	25. 12. 1960	– J. Paulů, Ocelová lávka

NAŠE NEJSLAVNĚJŠÍ JUBILEA:

500. představení — 27. 2. 1909 — Al. Jirásek,
Pan Johanes

1000. představení — 31. 10. 1926 — J. K. Tyl,
Fidlovačka

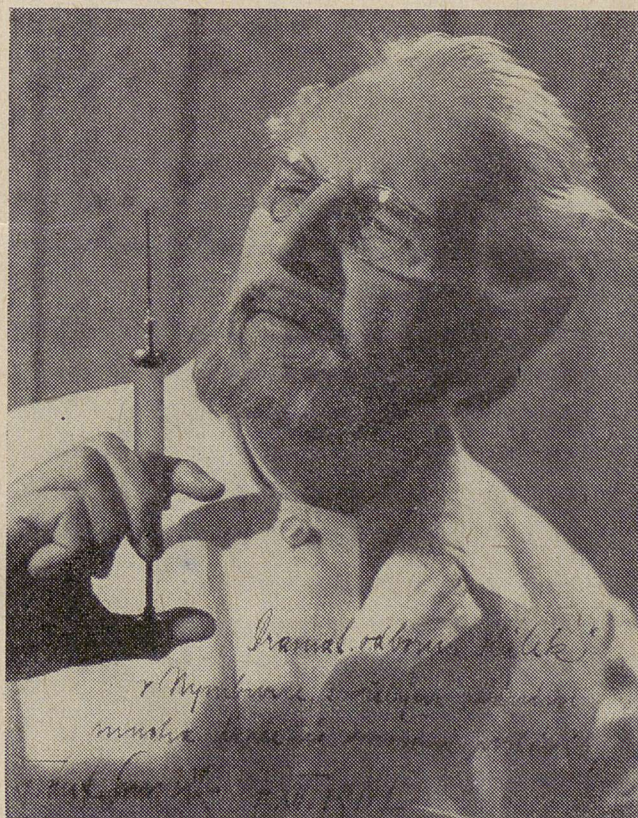
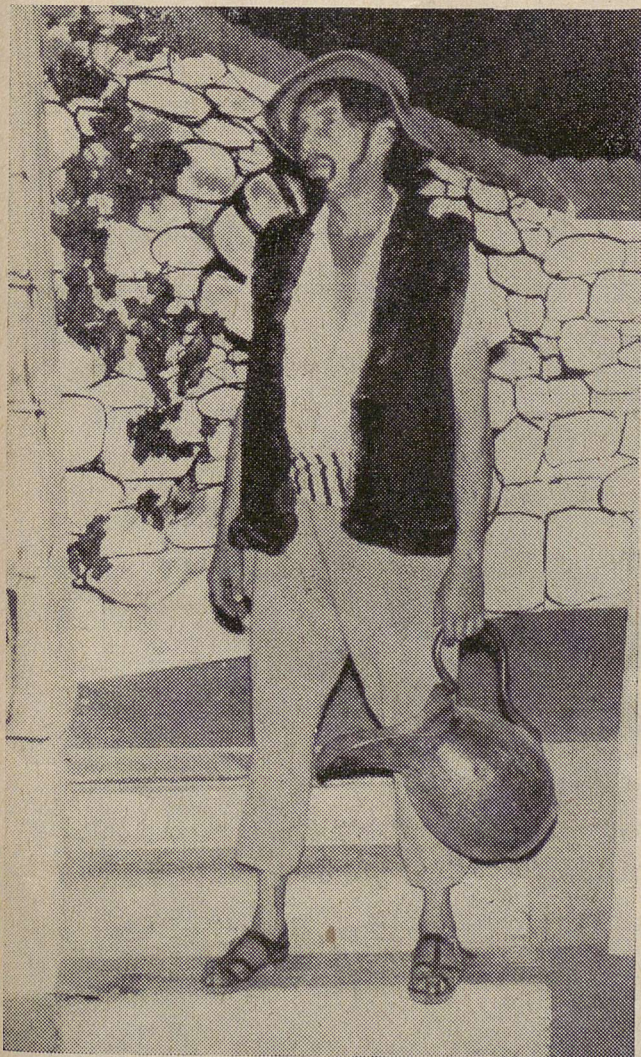
1500. představení — 8. 3. 1942 — Fr. Lehár,
Veselá vdova

2000. představení — 1. 3. 1953 — O. Nedbal,
Polská krev

2500. představení — 1968 — J. Kainar,
Zlatovláska

Vpravo nahoře Jan Rychlík v Jiskře v popelu, vlevo dole
Mírek Vaněk ve Fuente Ovejuna

Vážení přátelé,

přeji vám všem k znovuotevření Hálkova měst.
divadla asi to, co vám musí přát, bez zbytečných
frází, každý herec: Abyste si vybírali a pečlivě stu-
dovali jen hry umělecky hodnotné a když už udě-
láte ústupek a zvolíte hru tzv. oddychovou, aby byla

aspoň vkusná a vtipná. A hádejte se vždy jen podnětně, to je zdravé a užitečné.

Je to krásné, je to božské rozdávat lidem poučení, radost i veselí. Kdybych se znovu narodil, nechtěl bych dělat nic jiného.

Buďte šťastni a mějte se rádi.

Váš

FRANT. SMOLÍK

Vážení přátelé,

zdravím Vás při příležitosti znovuotevření Hálova divadla a jsem opravdu rád, že jste si po tolika letech vzpomněli i na mé skromné působení v tom milém starém divadélku. Rád na tu dobu vzpomínám, byla válka a divadlo bylo tenkrát jediné útočiště, kde se alespoň na chvíli dalo zapomenout na to svinstvo kolem.

Začal jsem hrát divadlo na Měšťanské škole pod vedením pana učitele Ježka, kterému jsem vděčen za první krůčky a za jeho citlivou práci s textem. Jistě i můj spolužák Karel Hron si rád vzpomíná na těch několik krásných chvil, které jsme zažili při představeních Princezny Pampelišky v Hálově divadle. Ale čas neúprosně odměřuje výstupy, scény, akty i přestávky a opona nakonec spadne po kaž-

dém představení, pokud se neutrhne nebo pokud tam vůbec je.

Když jsem vyšel školu, hrál jsem většinou v pohádkách. Už si nevzpomínám, jak se ta pohádka jmenovala, hrál jsem v ní zlého obra a režisér, starý pan Macháček, obětavý ochotník, kterého jste jistě všichni znali, tedy pan Macháček si vymyslel, že když Kašpárek zažene obra do úzkých, ten ze zoufalství vyskočí oknem. Dal mi pod okno slavník a měl skutečně starost, aby se mi nic nestalo. Ale to by nebylo divadlo divadlem, kdyby při představení někdo slavník neodtáhl. A tak Vám přeji, abyste po otevření vašeho divadla nedopadli tak tvrdě jako já tenkrát, a když už, tak ať se vám nic zlého nestane.

Ještě jednou vás srdečně zdravím a přeji vám do Vaší činnosti

srdečné

„Zlomte vaz!“

OLDŘICH ŠMALCL

Posílám mnoho pozdravů, hodně zdaru a úspěchů ve Vaší obnovené činnosti. Váš dopis mi připomněl milé a přátelské nymburské prostředí, které jsem tehdy v roce 1938 mohla vychutnat ve společnosti svých přátel Eduarda Kohouta a Hugo Haase.

Ráda se k Vám přijedu někdy podívat.

Vaše

JIŘINA ŠEJBALOVÁ

Milé nymburské obecenstvo,

měl jsem to potěšení i tu čest několikrát hrát s MDP a jednou dokonce s Vaším dramatickým odborem Hálek ve hře Vr. Blažka Třetí přání, ve Vašem milém starém divadle. Vždycky mi u Vás bylo moc dobře a hlavně cítil jsem se tam jako doma. Každý herec Vám potvrdí, že je to to ohromné pouto, které má vzniknout mezi hercem a divákem. Teď po pětileté přestávce, kdy znovu otvíráte po renovaci ještě krásnější Hálkovo divadlo, přál bych Vám ze srdce, aby se nic nezměnilo, ani na jevišti, ani v hledišti, abychom k Vám zase tak rádi jezdili a byli jsme tam stejně vřele přijati jako dřív. A Vašemu dramatickému kroužku Hálek přeji, aby úspěšně navázal na svou záslužnou a obětavou činnost před pěti léty a aby notně zlámal vaz.

Váš oddaný

JOSEF BEK

Vážení přátelé,

nejprve dovolu, bych Vám upřímně blahopřál k opětnému zahájení her, po pěti létech oprav ve Vašem krásném divadle, kde se uskutečnilo tolik radostných večerů s vynikajícími herci českého divadla v klasickém i současném světovém repertoáru!

Velký podíl na realizování těchto kulturních hodnot měl Váš dramatický odbor „Hálek“, který po léta seznamoval v mnoha výborných inscenacích nymburské vzdělané a vděčné obecenstvo, které dovedlo vždycky ocenit hodnotné hry v dobrém provedení a vítalo srdečně i hosty z pražských divadel.

Vzpomínám rád na práci s „Hálkem“ v Arbuzovově hře „Setkání s mládím“, kdy jsme s Danou u Vás hostovali. Dále na všechny večery, kdy jsem hostoval u řed. J. Burdy v Kleistově „Božské lásce“, v Gionově „Gizinci“, Lope de Vegově „Sedlák svým pánem“ atd.

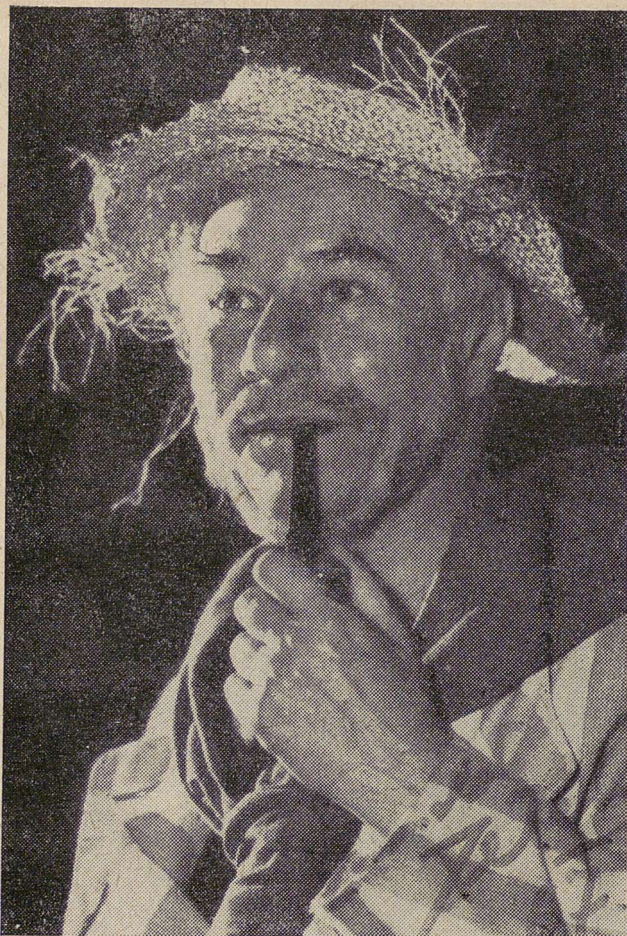
Přeji Vám všem, aby se Vám, zase tak jako dříve, pracovalo s úspěchem ve Vašem „novém divadle“ a přeji nymburskému obecenstvu mnoho krásných, šťastných večerů. Budu mít radost, když se zase k Vám podívám!

Mnoho štěstí a „zlomte vaz“ v radostné práci na krásných úkolech!

Srdečně Vás pozdravuje

Váš

VÁCLAV VYDRA

Vážení přátelé,

už můj tatínek a maminka, když jezdili s Vendelínem Budilem a plzeňskou činohrou po vlastech českých, říkali: „V Nymburku se musíme vytáhnout, tam jsou znamenití ochotníci.“ Bydlívali vždycky u Rachlíků. Když jsem se pak v Praze seznámil s bratry Rachlíkovými a to mne přivedlo do Nymburka — což bylo už o nějaké desetiletí později — viděl jsem, že tatínek a maminka nelhali. Poznal jsem soubor ctizádostivý, pilný a ukázněný. A takoví lidé, jako pan Macháček, Růženka Rachlíková, Jenda Rachlík a řada jiných, kteří dovedli vedle svého zaměstnání tolik divadlu obětovat, mi otevřeli úplně nový pohled na ochotnické divadlo.

A pak jsem dokonce v protektorátě dělal s nymburským Hálkem věc dosti ožehavou, Plautova Lišáka Pseudola. Ve volných dnech jsem dojížděl vlakem a zkoušeli jsme dlouho do noci, kdy kolegové z Hála, po svém zaměstnání znovu a znovu opakovali jednotlivé scény. Po zkoušce až téměř do úsvitu a prvního ranního vlaku do Prahy jsme probírali tvorbu herce, kolektivní souhru, ale také poslední události ve světě a zprávy z front. I do Poděbrad jsme si zajeli společně zahrát, do Městce Králové — až začalo mít o hru podezřelý zájem kolínského gestapa. A tak jsme se museli s Pseudolem rozloučit. Ale nebyl to jen Pseudolus. I Molièrova Dandina jsem si zahrál s Hálkem z Nymburka a bylo to velmi dobré představení...

Váš

LADISLAV PEŠEK

Princ tanečník
 Tuntišek Rachlík
 Josef Kelm Vyara Leopold Hasselrova
 Josef Feret Jaroslav Macháček
 Jan Lejchalovský
 Frant. Smolík
 Edm. Konečný
 Olovíček
 Jan Bureš
 Jan Lejchalovský

Do první třídy jsem začal chodit v Nymburce v roce 1920, — v tom samém roce, kdy jsem se přistěhoval s rodiči do tohoto města „s kraječkou hradeb,“ jak říká básník Karel Marysko, také Nymburák. Pak jsem vystudoval reálku na Spálence, ve které jsem pouze dvakrát propadl. A celou tu dobu jsem žil v pivovare, který měl na mne určující vliv. Krása Polabí a jeho růžové a zlaté barvy u řeky je podnes tou nejkrásnější krajinou, jakou jsem kdy viděl, krajinou, do které jsem neustále vsrkáván takovým kouzlem a silou, že Polabí je mojí rodnou krajinou, i když jsem se narodil na Moravě. Život, tak jak já jsem jej žil a viděl, je už pro mne legendou, takovou vzpomínkou, jako pro Boženu Němcovou byl její dětský život na Starém Bělidle. Ranní krmení a kširování pivovarských koňů, práce na humnech a valečkách a spilkách, odpočinek a život v šalandách se mi teď znovu rozrůstá před očima takovou svěžestí, že se až zalykám. A potom ten můj strýc Pepin, který před čtyřiceti lety k nám přijel na čtrnáct dní a zůstal u nás až do letošního roku, kdy zemřel, ten člověk, který pracoval jako sladovník a pivovarský dělník, měl na mne ohromný vliv. A nejen na mne, ale jak se zdá i na celé město, protože jsa pábitelskou figurou, otevíral si srdce všech občanů a tak srostl s městem natolik, že se

stal Nymburákem zrovna tak jako já, který jsem měl to štěstí, že sirotkem jsem se stal až loňského roku, že já jsem to byl, který měl to štěstí, že jsem žil bez starostí, protože kde se pivo vaří, tam se dobře daří, že tedy jsem žil v tom krásném pivovare u řeky pivovarně s velikým sadem před okny a ohromnou třešňovou štěpnici za humny. A jsem to já, který i dneska a čím více čas kráčí dopředu, tím více se dovedu navracet nazpátek do lůna času, kdy jsem žil jako jiskra, dovedl naslouchat lidem a věcem a zvířatům, já, který jsem dovedl navazovat velká přátelství se zálabskými kluky, se kterými jsem se opíjel fotbalem a světlými letními nocemi a zpěvem a pitím dobrého piva z našeho pivovaru a někdy i toho co vyrobila firma Louis Wantoch, Griotte podniky Nymburk. Dnes vidím a ve vzpomínce, v té druhé přítomnosti v nás, okřívá zrovna tak přede mnou i celé město tak, jak jsem s ním intenzívně žil to čtvrt století, a tak znovu ve mně ožívá struktura tehdejší společnosti, se kterou jsem se důvěrně znal, a tak chtěl bych, lépe řečeno: musím napsat o tom všem knihu, takovou třeba knížечku o městečku, ve kterém se zastavil čas, protože dnešní společnost tohoto města je už jiná a já k ní už nemám klíč, jednak že žiji už léta jinde a hlavně že jsem už překročil padesátku, kterou si teprve

uvědomuji krásu tohoto města zasunutou do hloubi času... a že je jen a jen na mně, abych takhle za ručičku vytáhl na světlo všechno to, co mne dojmalo a dojíká, co mne vzrušovalo a rozesmávalo a co mne tedy vzpomínkou mnohem jasněji dneska vzrušuje a rozesmává, ač stalo se to dávno. A dívám-li se nazpátek, musím s jistou lítostí a steskem jistit, že v Nymburce se v tom mém čtvrtstoletí hrávalo divadlo nejen v Hálku, ale i v Dělnickém domě a v Domě Národním, dobré divadlo i v kočovském spolku Přemysl v Katolickém domě, divadlo pod Husovým Sbořem... kdežto dneska se už divadlo nehraje nikde. Vím a chápu, že televize vytlačila onu touhu dělat divadlo sám ze sebe a pro sebe a pro svoje diváky, ale to je ta lítost z celého našeho života, že jsme i ochotnické divadlo lehce vyměnili za pouhé divání se, za pouhé pasivní statování

u obrazovky, kde všechno už za nás dělají jiní. Proto jsem rád, že alespoň Hálek zase bude hrát divadlo a žít divadlu, ve kterém moje matka a můj otec hráli více než čtvrt století, divadlu, ve kterém jsem i já zkusil zahrát hlavní úlohu v „Milovat není jen mít rád“, divadlu, ve kterém můj slavný strýc hrál vězně ve „Dvaasedmdesátce“. Jsem tedy rád, že v Nymburce se navázala alespoň jedna přetržená tkanička s minulostí, ovšem zdaleka si Nymburk vzpomene, že tak jako ochotnickým nadšením a za spolupráce všech občanů a městských institucí se postavilo nejen divadlo Hálka, ale i Smetanův dům, ve kterém občané města dovedli vytvořit takové těleso, které svým uměním dovedlo sborovým zpěvem přerůst rámeček regionální a stát se pěveckým spolkem, který několikrát reprezentoval český zpěv za hranicemi?

BOHUMIL HRABAL

POZNÁMKA NA ZÁVĚR

Končí tento skromný výpis lidské touhy po chimérách komediantského lesku, zářícího pozlátkem, pod nímž je často mnoho trpkosti, ale vždy lidské touhy a uspokojení. Končí malý dokument o jednom ze stovek našich ochotnických souborů, lepších i horších, úspěšných i zapadajících, spojených však společnou touhou po poznání kulturních zdrojů tohoto světa, jehož součástí jsme sotva vteřinku z jeho věčnosti.

Na vydání tohoto malého památníku spolupracovali členové Hálku v čele s Janem Paulů a odborní spolupracovníci redakce Amatérské scény.

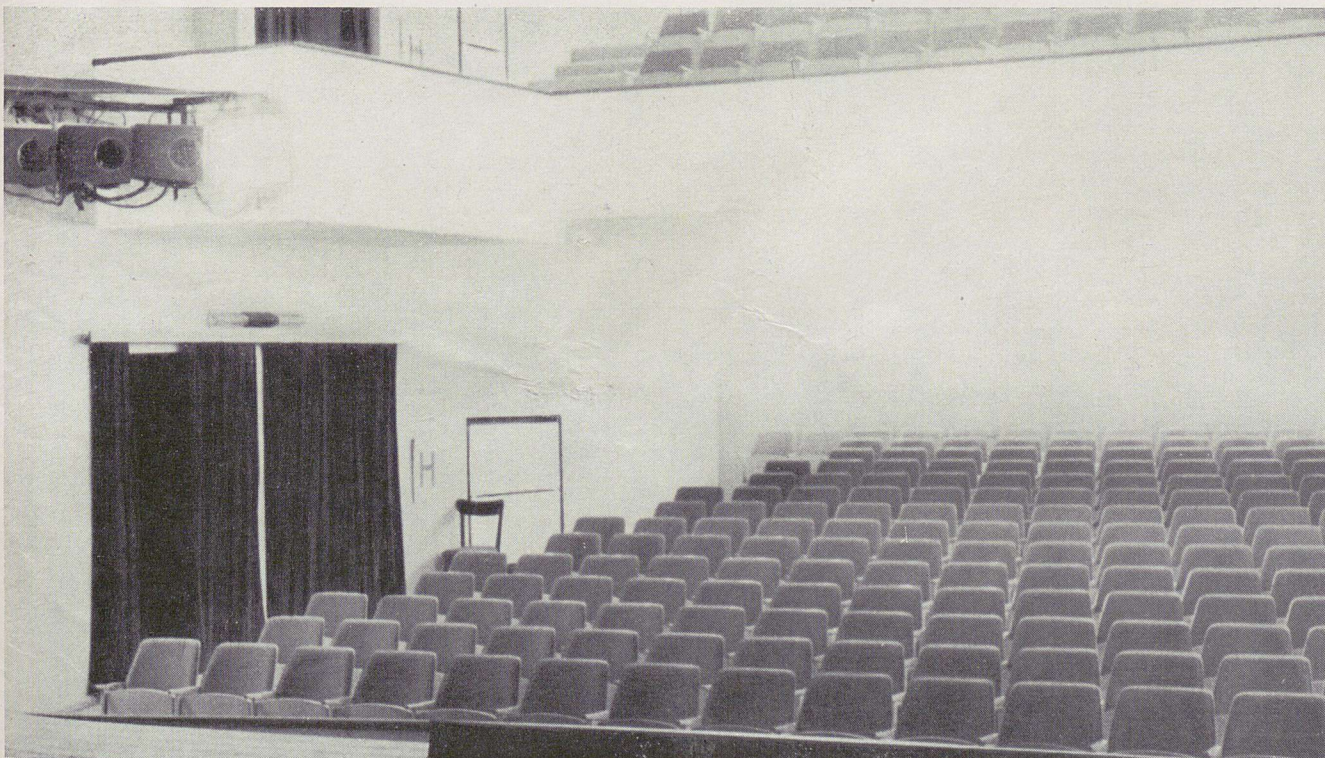
Na titulním listě záběr z Dostálových–Pogodových Výtečníků, které uvádí nymburské mládí, a Jan Paulů v roli Falstaffa ze Shakespearových Veselých paniček windsorských

Amatérská scéna, ročník VII (Ochotnické divadlo, ročník XVI), čís. 10, říjen 1970. Vydává ministerstvo kultury v nakladatelství Orbis, n. p., Praha 2, Vinohradská 46. — Redakce Amatérské scény: Jiří Beneš (vedoucí redaktor), Pavel Bošek. — Grafická úprava: Nina Roháčová. — Technická redakce: Jana Zubíková. — Adresa redakce: Praha 2, Vinohradská třída 2, telefon č. 22 10 57. — Tiskne Státní tiskárna, n. p., závod 2, Praha 2, Slezská 13. — Rozšiřuje Poštovní novinová služba, informace o předplatném podává a objednávky přijímá každá pošta i doručovatel. — Cena jednotlivého výtisku 4 Kčs. — Vychází jednou měsíčně. — Toto číslo mělo redakčně uzávěrku v srpnu 1970.

© Nakladatelství Orbis, n. p., Praha 1970.

✿ Hlavní opona nymburského Hálkova divadla s originálem V. Muchy „Poddání Nymburka L. P. 1421 – Bohu a Pražanům“. – Snímky nymburského hlediště ✿

Madla Kubáčková v Albeeho hře Kdo se bojí Virginie Woolfové